

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Odder højskole

1965

5

Aarsskrift
1965

Forsidebilledet, »Poesien«, er en gengivelse af den
stenmosaik, der er opsat på gavlen af den nye bygning.
Den er udført af kunstneren Ane Brügger.

LIVSMÅL

*Livet fuldt af glæde
slet intet at begræde
året rundt og dagen lang
var det sjælens drøm engang,
livet fuldt af glæde?*

*Skal vort mål det være
at vinde magt og ære,
verden er af chancer fuld,
byder både gøgl og guld.
Skal det målet være?*

*Er det livets mening,
alt dette i forening,
er det midt i tidens strøm
vore tankers lykkedrøm,
er det livets mening?*

*Ak, de skønne drømme!
De måtte sjælen rømme
efterhånden eller brat,
når de blev på prøve sat.
Ak, de skønne drømme!*

*Da er tiden inde
at søge og at finde
bod for drømmene, der brast,
noget, der står evig fast,
da er tiden inde.*

*Livets ord det rene
Vor Herres ord alene
bragt til jorden julenat,
blive må vort hjertes skat.
Livets ord det rene.*

*Himmelsk juleglæde,
ej blot i ny og næde,
men for evig med Guds ord,
levende i hver, som tror,
himmelsk juleglæde.*

Jakob Lykke.

DAGDRØMME

Jeg lægger mig i læet her ved storrugens rod,
jeg lytter og jeg lytter til det synger i mit blod;
den hvide rug, den blide rug, som mod min tinding slår,
– det er, som tusind fingre små på sølvtangenter går.

Jepppe Aakjær.

Mon ikke mange har det som jeg, når man tænker tilbage på barndoms- og ungdomstiden, at der tegner sig vidunderlige billeder af den verden, man oplevede?

I den tidligste barnealder var det vel nok mest en fantasiverden, man oplevede i leg, når man forsøgte at realisere noget af det, som livet på en bondegård kunne forme i barnesindet. Man byggede huse og gårde med »køer og heste og får på græs hen over brede agre« ... , eller man oplevede i legen noget af det, mor havde læst eller fortalt om i eventyrene.

Også fædrelandssangene – og ikke mindst de krigsprægede – kunne give rigeligt stof til leg. Når der var børneselskab, var det næsten altid »tysker og dansker«, vi drenge legede. Det skyldtes sikkert, at samtaleemnerne blandt de voksne ofte var beretninger fra treårskrigen eller nederlaget i 64. Mærkeligt forøvrigt, som disse krige optog sindet helt op til efter århundredskiftet.

Noget af det, jeg med stor glæde mindes fra barndomstiden, var de dejlige sangaftener, vi oplevede i hjemmet. Mor havde gået i skole hos en meget dygtig lærer, der ikke alene kunne lære børnene dansk, regning og skrivning, men han havde også på åndslivets område et åbent sind for alt det nye, der var så stærkt fremme i sidste halvdel af forrige århundrede. Han lærte f. eks. børnene at synge en del af Grundtvigs dejlige fædrelandssange og ikke mindst dennes herlige bibelhistoriske sange og salmer.

Mor kunne en forbavsende mængde af disse sange, og hun gik ofte og nynnede eller sang under sit arbejde, og så kunne det nok

hænde, at vi børn standsede vor leg og lyttede eller løb ind til hende og f. eks. sagde: »Å mor, syng lige kong Faraos var en ugudeligt krop«. – At vi somme tider lyttede mere efter rim og rytme end efter tegnsætning og indhold kunne jo nok medføre, at meningen blev ændret. Når man hørte at »Sara var død i sin enlighed«, kunne det godt vække til eftertanke, men man slog sig til ro med, at Abraham nok havde det som far, der hellere ville hen til naboerne og tale om landbrug og kvægavl end sidde hjemme og synge sange. Jeg husker, at vi børn slet ikke var ked af at »far gik i by« som det hed, for så vidste vi, at vi kunne få mor til at fortælle eller synge, og ikke mindst, da vi blev så store, at vi selv kunne synge med.

I reglen måtte børnene tidligt med i arbejdet, først og fremmest med at passe kreaturerne, men også i markarbejdet var der nok at gøre, alt blev jo udført med håndkraft. Selv om det nok kunne være strengt, var der højtidsstunder ind imellem, f. eks. når man skulle i engen og slå hø eller endnu bedre stakke hø. Mange havde en englod langt fra gården. Man kørte da i engen fra morgenstunden og havde maden med til hele dagen. Det dejlige duftige hø var i sig selv en oplevelse, og i spisepauserne formiddag og eftermiddag og særlig i middagsstunden, når de voksne tog en hvil, var der rig lejlighed til at gå på opdagelse. Måske fandt man et humlebo med rigtig honning, eller man fandt en mængde blomster, man ikke kendte derhjemme, og selvfølgelig skulle man ud og bade. Vandet var dejligt varmt, man havde jo altid sommer med solskin og varme dengang. Og så kunne der også blive tid til at lægge sig i høet og drømme, og man oplevede virkelig noget af det, Holger Drachmann synger om i sangen: »Se, det summer af sol over engen«.

Når høsten var overstået, og man fik kreaturerne sluppet i løsløst ud over markerne, kunne der også blive stunder, hvor man kunne hengive sig til drømmerier. Det er nok noget af denne drømmeverden, Aakjær giver udtryk for, når han i forspillet til rugens sange siger: »Jeg lægger mig i læet her ved storrugens rod, jeg lytter og jeg lytter, til det synger i mit blod«, . . . og det han lytter eller drømmer sig til, former han – som den store digter han er – i disse *smukke* verslinier:

»Det lyder som af leg i en spændbuet hal,
hvor dansen lokker ringlelyd af lampernes krystal.
Det lokkespil, det klokkespil fra sommerrugens top,
det er den kære danske lyd, hvorved vi voksede op.«

Ungdommen har til alle tider haft en trang i sig til at opleve en drømmeverden, først og fremmest i den brydningstid, som de unge i 12–16 års alderen mere eller mindre oplever.

Det er vel nok særlig fremtiden, man drømmer om, men ind imellem kommer tanker om livets mening, fremkaldt af det, man oplevede i hjemmet i barnealderen, det man følte som noget sikkert, urokkeligt, noget man aldrig kunne give afkald på.

Hostrup udtrykker det således:

Ungdomstid er gæringstid,
da liv skal klares gennem strid,
til det en sommer føder.
Stundom bli'r den kun en storm,
der fremtidsspiren døder.

Det er måske den periode i et menneskes liv, der kræver den største forståelse både af forældre og omgivelser, hvis det skal give en jævn og rolig udvikling, der kan føre til »at en sommer fødes«, hvor manddomsgerningen kan udøves.

Lidt efter lidt begynder spørgsmålene at afklares, og den unge får da lyst og trang til at drøfte og dele med jævnaldrende. Det er vist den skønneste periode i ungdomstiden, når man finder en kammerat eller ven (ligemeget hvilket køn), man har fuld tillid til, og som man tør åbne sig for. Man opdager da tit med forundring, at andre har gået og tumlet med lignende spørgsmål.

Det har Aakjær mesterligt behandlet i digtet »Søndag i morgen«.
Et par vers vil vise det.

En aften på engen sa' Jakob til Svend:
Godnat mine blankslidte knage!
De gamle går hjemad med hånd over lænd,
vi to bliver ene tilbage!
Så går vi i duggen en drabelig tur,
hvor ingen må tænke på seng eller ur,
thi vi har jo søndag i morgen.

De gik, og de praled, og klokken blev ti,
da hønsene blinker så blinde,
og de gled de fjerneste gårde forbi,
og hørte dem snorke derinde;
de lo af et hjerte, som sundhed gør let,
og gik af en ungdom, der aldrig blir' træt,
de havde jo søndag i morgen.

Den ene han skildred med ivrige skridt
en englegod, blåløjet pige,
den anden han sadled sin ganger til ridt
mod fremtidens dårende rige;
og begge de næred det visseste håb,
og høstnattens måne gav håbet sin dåb,
og de havde søndag i morgen.

Mon ikke en og anden af de gamle elever vil nikke genkendende til det, Aakjær giver udtryk for? Jeg husker i alle tilfælde fra min egen elevtid på højskole, hvor optaget man kunne være af det, man sådan fik drøftet med en god kammerat. Og jeg mindes med glæde, når jeg så eleverne sådan gå tur, at man ligefrem kunne mærke på dem, når de kom tilbage, at de havde fået drøftet spørgsmål, som optog dem stærkt. Jeg tror, det, der sådan drøftes på tomandshånd, tit får større værdi for den enkelte end det, der drøftes i skolestuen.

Nu kunne jeg godt tænke mig, at en og anden af de unge, som læser dette, vil sige: Ja, det er meget godt, men en stor del af det, der her er fortalt, er jo fra en tid, vi ikke kender, og som slet ikke kan sammenlignes med vor tid, og det skal villigt indrømmes.

Den udvikling, der har fundet sted på næsten alle områder siden første verdenskrig, er jo sket i et tempo, som ingen sinde før. Jeg tænker ikke så meget på den tekniske udvikling. Den har givet os så mange goder, at vi godt kan tale om en velfærdsstat, hvor alle har det godt. Men jeg tænker på den udvikling, der har fundet sted på alle de områder, der er med til at forme os som mennesker, alt det, som giver os livsværdier.

Desuden er det jo sådan, at der kaldes på ungdommen af i dag fra alle sider. Den skal have kendskab til alt og lære om alt, og

spørgsmålet bliver da, om den overhovedet får muligheder for en rolig og harmonisk udvikling.

At det er en stor forandring både legemligt og sjæleligt, der foregår i overgangsalderen fra barn til voksen, er vi enige om, det betyder derfor så meget, hvad de unge kommer ud for i den periode. Det skulle ikke gerne gå som Hostrup siger: »Stundom blir' den kun en storm, der fremtidsspiren døder.«

Det er hjemmene, der har det største ansvar. Det, børnene oplever i den tidligste barnealder, fæstner sig så stærkt, at det er med til at præge dem for hele livet. Hvis forældrene, for at pleje egne interesser, spiser børnene af med at lade dem sidde foran fjernsynsskærmen, mister de let den personlige kontakt, der er grundlaget for alt hjemliv. Er det så mærkeligt, at børnene søger ud og finder kammerater, måske for at opleve noget af det, de har set på skærmen, og så er der slet ikke så langt til det triste, som nu og da offentliggøres under betegnelsen drenge- eller ungdomsbander.

Vi kommer heller ikke udenom, at den udvikling, der de sidste fem og tyve år har fundet sted indenfor musik, malerkunst, digtning, underholdning, ja reklame, taler stærkt til de unge og sætter sit præg på dem.

Nu må det ikke forstås sådan, at jeg er imod alt det nye, for det er så langt fra tilfældet. Jeg mener tværtimod, at det er en stor tid, vi oplever; det, jeg savner, er en vis afklaring; men også det tror jeg vil komme. Vi har jo set, at store dele af det, der sådan pludselig dukker frem indenfor jazz og pop, kun har oplevet en døgnflue-tilværelse.

At vi ældre er mere tilbageholdende overfor det nye, er vel ikke så mærkeligt. Det vi oplevede i vor barndom og ungdom, har vi kunnet leve på, og det ville da være mærkeligt, om vi forkastede det for noget nyt, vi endnu ikke ved hvad vil føre til. For mig er spørgsmålet, om det nye kan få samme værdi for den kommende slægt, og her tænker jeg særlig på digtningen, for selv om nogle sætter musikken eller malerkunsten højest, tror jeg alligevel at digtningen taler stærkere til vort indre og giver større livsværdier.

I Højskolebladet nr. 43, 30. oktober 1964, side 712, har højskole-

lærer Finn Brandt-Pedersen skrevet en anmeldelse eller rettere en artikel om et lille afsnit (jagten) af Klaus Rifbjergs lange digt »Camouflage«, der udkom som selvstændig bog 1961. Jeg tillader mig at citere et brudstykke:

Bevægelse mod hvidkalker hus
fingerspidsernes primen på vejen
gennem vigende korn efter optælling
konstatering af rudeglar springende
sammenhæng som edderkoppeben
vandrer over en facade rygdrejninger
allerede på vej gennem sæden for at
reetablere visheden om det ukendte en
salig bevægelse i plasma fingrene
formende krampe selve perspektivets
skønhed og vibrationerne i den bevidsthed
som må opbygge må konstatere
tagskægget tal om det som svaler kom
fra deres syn knitrende i umulige
drejninger og oplev den ny sanselighed
muligheden som aldrig opbruges
huset ses som insektsmeld små
lyde af syn skønheden overhurtige
pulsslag nu opbygges det i styrt
og vinden mærkes et skabende
element for flugtlegemer
strå skorstene synet blindt forstyrret
af insekter og mavens plirrende
forpligtelse overfor afkom men
sammenstykket dukker det frem lave
dørtrin en tvang over nakken til
at bøje sig i disse døre på flugt igen
holder sig til hestens øje og foretager
rejsen igen langsomt krybe ind stillet
ses landskabet i søgang dette blide
solide vuggende humpf humpf flader
af grønhed og blå klatter sidder bag
en trofast grå hinde og betragter
gennem okularet barderne af øjenhår
her gives svalens modsathed venligt
stupidt unervøst omskabt luftfotografi

ude af focus og huset hvidt
sort utydelige plamager af indgange
fremtiden selv et lunt hul
store tænders gule bevægelser i strå
vand og tungere tørre fæcalier uden
afsky hænderne over nakken dette
formet af tillid og nærhed af
opretstående svage lyde af træ mod
kalk og stråklin jernklinker grød ...

I artiklen siger Brandt Pedersen: »En første gennemlæsning kan give indtryk af forvirring uden hoved og hale, men når man får øje for stykkets struktur, er det ikke så besværligt endda.

Temaet er den »Bevægelse mod hvidkalket hus«, der nævnes i 1. linie. Bevægelsen forsøges foretaget i skikkelse af en svale, hvis syn og bevidsthed forsøges oplevet, derefter tilsvarende som hest og flue ...

Den manglende tegnsætning er bl. a. begrundet i, at der overalt spilles på flere mulige inddelinger. Ordet »nærhed« vil man således gerne have med i den citerede passage, selv om det også kan høre sammen med det følgende.«

Blot disse par bemærkninger. Hvem, der særlig er interesseret i moderne digtning, vil jeg meget anbefale at læse Brandt-Pedersens artikel i Højskolebladet, den er virkelig interessant.

Hvis vi sammenligner dette brudstykke af camouflage med det foran citerede af Aakjærs digtning eller med datidens digtning i det hele taget, kan man vist sige, at den ældre digtning er mere følelsesbetonet, men jeg savner også rim og rytme i den moderne digtning. Det er sådan set mærkeligt, når vi ved, at alt i vor tid netop er stærkt præget af rytme. Tænk blot på hvad vi hører og ser i fjernsynet. At nogle af de optrædende så vil fremhæve denne rytme med uskønne kropvridninger og benspjæt, er vel et udtryk for, at man ikke har fundet sig selv endnu.

Hjertelig hilsen til alle årsskriftets læsere med ønsket om en glædelig jul og et godt nytår.

Marie & Elisius Johnsen.

BAGSTRÆV - ELLER HVAD:

»Da Tse Gung engang kom gennem egnen nord for Hanfloden, så han en gammel mand, der arbejdede i sin urtehave. Han havde gravet nogle grøfter til vanding og steg ned i en brønd, op af hvilken han bar et kar vand, som han hældte ud i grøfterne. Han anstrengte sig til det yderste, men det blev ikke til meget. Tse Gung sagde: Der findes et apparat, hvormed man på en dag kan fylde hundrede grøfter med vand. Med ringe besvær udretter man meget. Hvorfor bruger I ikke det? Havemanden rejste sig og så på ham og sagde: Og hvad er det for et? Tse Gung sagde: Man tager en stang af træ, som man gør tung i den ene ende og let i den anden. Med den kan man øse vandet op i strømmevis. Det hedder en brøndhejs. Den gamle så fortrædelig ud, men sagde så smilende: Jeg har hørt min lærer sige: Når et menneske anvender maskiner, foretager han sig alting maskinmæssigt. Den, der foretager sig alting maskinmæssigt, får et maskinhjerte. Men når man har et maskinhjerte, går den rene enfold tabt. Den, der har mistet den rene enfold, bliver usikker i sin sjæl. Usikkerhed i sjælen forliges ikke med det sande i tilværelsen. Det er ikke fordi jeg ikke kender det apparat, du taler om, men jeg ville skamme mig ved at benytte det.«

Således fortalte den kinesiske vismand Chuang Tse for halvtredie tusind år siden.

»Atombombens uhyre destruktive virkning beror på en momentan frigørelse af atomenergi ved fission af atomkerner af uran isotopen U 235 eller af grundstoffet plutonium ved bombardement med neutroner. Ved kernespaltningen frigøres tillige nye hurtige

neutroner, der spalter nye atomkerner og derved muliggør lavineagtigt forløbende kædeprocesser. Ved fission af et kg bombemateriale opnås samme energiudvikling som ved eksplosion af 20.000 t. trotyl. Uranisotopen U 235 findes i naturen blandet med den mindre spaltelige uranisotop U 238 i forholdet 1:140. Da kun rent U 235 kan anvendes i atombomben, måtte den adskilles fra U 238 i adskillelsesanlæg, der dels var baseret på diffusion af luftformige uranforbindelser gennem porøse skillevægge, dels på magnetisk afbøjning af hurtige uran-ioner.«

»Afhændes, afstås eller opgives en virksomhed, kan der ikke for det indkomstår, hvori salg, afståelse eller ophør finder sted afskrives på driftsmidler af den i dette afsnit nævnte art. Overstiger salgssummerne for de i ophørsåret afhændede driftsmidler saldoværdien ved ophørsårets begyndelse med tillæg af beløb, der i ophørsåret er anvendt til nyanskaffelser, skal der i indkomstskat for ophørsåret svares et beløb lig 30 pct. af forskelsbeløbet. Denne indkomstskat kan ikke fradrages ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst. Hvis saldoen ved ophørsårets begyndelse er negativ, skal nævnte indkomstskat svares af det beløb, hvormed salgssummerne med tillæg af et positivt beløb lig den negative saldo overstiger udgifterne til nyanskaffelser i ophørsåret.«

»PUT og UDPT, »Parti de l'Unité Togolaise« og »Union Démocratique des Population Togolaises« var efter Olympios død de to mest betydningsfulde politiske grupperinger i Togo. »Union Nationale« omfattede foruden disse to også en ungdomsbevægelse JUVENTO og et mindre parti MPT. I regeringen sad 4 UDPT-folk, 3 fra JUVENTO, 1 fra PUT plus 1 uafhængig og to fra det mindre »Mouvement Populaire Togolais«, MPT.«

Ordene brintbombe, stress og restenil står ikke i mit leksikon. Det er femten år gammelt og meget forældet.

Det er sagt til trivialitet, at det, der er galt i dag, er, at tempoet i de tekniske forandringer og alt hvad dermed er sammenkædet er løbet fra menneskets udvikling. Vi har slet ikke fået tid til at omstille os. Det, der var det sikre, er blevet rokeret eller destrueret. Fællesskabet er i vildeste opløsning, om få år er ordet et fremmed-

ord. Vi taler forskellige sprog. Atomfysikeren taler sit, humanisten sit, politikeren sit o. s. v. De er alle eksperter, og eksperter er uundværlige, for vi kan ikke gøre tilværelsen ukompliceret igen. Alt, hvad de siger, kommer os ved, – vi ved det, det foruroliger os – men vi forstår ikke, hvad de siger, og så giver vi op og prøver at hygge os i vor egen lille stue. Ved vor opgiven forærer vi eksperterne magten til at træffe afgørelserne. Vi håber så kun på, at ingen afgørelser bliver truffet, som kan ødelægge den lille hygge og de korte glæder. Det var slet ikke så galt, hvis hyggen virkelig var der, men det er den jo ikke. Ordene lille hygge og korte glæder er bevidst brugt. Rastløshed, pres, følelsen af fuldstændig tomhed i tilværelsen, utilfredshed og misundelse og meget mere forhindrer hyggen og glæden i virkelig at være nærværende. Der er ikke noget at kæmpe for mere. Kampen for 5 øre mere i timen og 50 øre mere for smørret er kortvarige og overlades iøvrigt også til dels til eksperterne.

Men vi har dog stadig muligheden for at ændre ved det. Som altid må vi begynde med det nærmeste, os selv. Hvorfor anskuer vi ikke tilværelsen med helt nye øjne? Har de galoperende opfindelser og opdagelser ikke netop givet os så store muligheder, som ingen generationer før os har haft? Er det ikke spændende (undertiden uhyggeligt og tragisk spændende) at være med til – enten som deltager, som protestant eller som tilskuer – at se en ny verden dannes? Eller – i det mindre – skal vi betragte vor eget samfund som færdigudviklet? Er demokratiet ikke netop i sin begyndelse? Spørgsmålstegnene kan fortsættes i en uendelighed. Ja, det er jo meget godt, men vi har jo alligevel ingen indflydelse på, hvordan det går. Erkendt, ikke meget, kun som en dråbe i havet, men havet består af dråber.

Nu skrives dette i et højskoleårsskrift, og det vil være naturligt, hvis jeg stiller spørgsmålet til mig selv: har højskolen nogensomhelst opgave i dag? Jeg mener det. Slet ikke mindre nu end før. Vi kan prøve – ikke at forenkles tilværelsen for eleverne – men at gøre den attråværdig for dem. Vi skal sammen med dem finde ud af, at nuet er spændende og stopfuld af store og små opgaver, vi kan få lov at

være parthavere i løsningen af. Vi skal lære dem, at den forøgede fritid kan blive et menneskeligt gode. Vi skal efter bedste evne oversætte ekspertsprogene, så de forstås, hvor de angår os. Vi skal stadig praktisere det, der har været højskolens mål hidtil, men vi må have lov at kassere ord og metoder, som vi ikke mener er tids-svarende.

Opgaverne er stadig store og mange. Hvis de, der skal prøve at løse dem, når blot et stykke på vej mod det, har højskolen en opgave – også i dag.

Jens Søren Lykke.

KOM EN TIGER I TANKEN

Så længe der har været handel til, har der også været reklame. Reklame betyder at råbe højt, og der går en lige linje fra gamle dages udråbere på markedet frem til den moderne strømlinjede reklame. Da altså reklame og handel følges ad ned gennem tiderne og uden tvivl vil fortsætte med det også ind i fremtiden, vil det være nytteløst at tage sig for at bekæmpe reklamen som sådan. Der er derimod grund til at gøre opmærksom på den måde, reklamen udføres på, og de midler, den anvender, og efter evne prøve at rette, hvad man finder er forkert. Man har nærmest indtryk af, at moderne reklame følger det gamle slagord »hensigten helliger midlet«, og det er just denne opfattelse, der må gøres indsigelse imod udfra den simple grundsætning, at den er umenneskelig.

Vil man sige noget om reklame, må man naturligvis have et materiale at gå ud fra. Vi har derfor taget en stor bunke ugeblade og bladet dem igennem for at finde frem til hovedlinjerne i de mange reklameannoncer. Når vi tager ugebladsannoncer som udgangspunkt, er det fordi ugebladene kommer i forfærdeligt store oplag og derfor har en forfærdelig stor indflydelse på en forfærdelig stor del af befolkningen. Iøvrigt møder vi ganske de samme annoncer i aviser og biografer og på gadereklamer. Vi har fæstnet os ved tre ting, som vi finder væsentlige, og som vi vil kendetegne med tre reklameslogans: »vær kvalitetsbevidst«, »silkeblød sikkerhed« og »sæt det sunde i centrum«.

Vær kvalitetsbevidst.

I og for sig skulle man tro, at det var reklamens hensigt at sige noget om den vare, der reklameres for, og derved gøre det muligt for forbrugeren at træffe et valg efter kvalitet. Det kunne være gan-

ske rimeligt og retfærdiggøre reklamen som sådan. Ved nøjere eftersyn viser det sig imidlertid, at mange af de ord, der bruges i annoncerne, i virkeligheden intet siger om varen, men kun tjener til at påvirke os psykologisk.

Lad os tage nogle eksempler. Ordet »moderne« indgår i et antal af annoncer, men det siger jo intet om en vare, at den er moderne. Ord som »ekstra« og »super« optræder også meget tit, men det siges aldrig, hvad man skal sammenligne pågældende varemærker med for at det skal vise sig, at de er noget særligt. Ordet »aktiv« møder os ligeledes ofte, uden at det bliver klart, hvori denne aktivitet består, så man må gå ud fra, at der blot spilles på den almindelige dyrkelse af energi og vitalitet, der er særegen for den verden, reklamen opdiger for os. Et særligt forhold er misbruget af begrebet »videnskab«, der naturligvis afspejler den almindelige liggen på maven for videnskaben, men som ikke i de pågældende annoncer tjener til nogen saglig oplysning om varen, idet man blot slynger om sig med vendinger som »videnskaben har bevist« og »kendte videnskabsmænd siger« uden nogen form for dokumentation, hvorved det bliver lige så værdiløst, som når man sætter ukendte videnskabelige fremmedord ind i annoncer uden forklaring på, hvad ordene i det hele taget betyder, og hvilken betydning det har for varens kvalitet, at de ting er kommet i.

Da det er en kendt sag, at selv en god reklame ikke kan sælge en dårlig vare – i hvert fald ikke på længere sigt – skulle man mene, at det måtte være i firmaernes interesse virkelig at påvise, at deres varer er af kvalitet og altså i annoncerne give saglig oplysning, der kan muliggøre et valg efter kvalitet og ikke efter psykologiske påvirkninger ved hjælp af usaglige ord, der røber en helt uforskammet undervurdering af forbrugerne.

Silkeblød sikkerhed.

Ud fra reklameannoncerne kan man modsætningsvist slutte, hvordan de mennesker er, som reklamen henvender sig til. Til grund for utallige annoncer ligger den i og for sig helt rigtige psykologiske iagttagelse, at de fleste af os er usikre, uelegante, tilsidesatte og

trætte, men denne iagttagelse udnyttes af reklamen på den mest kyniske måde, idet det helt modsatte billede hamres ind i os som idealet. »Vil De være strandens bruneste pige?«, »manden i centrum«, vi lover »silkeblød sikkerhed«, ja »dobbel sikkerhed«, hvis blot De bruger (ja De kan selv fortsætte). Til tider giver man, dels en realistisk skildring af et træ, blegt, ucharmerende menneske, dels en urealistisk skildring af sammes forvandling til et aktivt, solbrunt, charmerende menneske med ferskenteint og frisk ånde takket være (ja De kan selv fortsætte).

Giver man sig til at tænke over det, indser man, hvor forløjet dette er. Reklamefolkene er helt klare over, hvordan mennesker faktisk er, og hvordan de gerne ville være, men selve springet fra den faktiske verden til drømmeverdenen gør man så let, og just heri ligger det forløjede. Man lader som om man blot ved hjælp af (ja De kan selv fortsætte) kan virkeliggøre sine drømme. Som om tandpasta og crème og små, raffinerede vattamponer kunne gøre det! Og lige så forløjet er det, at man overhovedet ikke vil se, at ifølge sagens natur kan kun én være strandens bruneste pige og kun én manden i centrum, og hvad så med alle de andre, som også bruger (ja De kan selv fortsætte), og at verden ville blive fuldstændig uudholdelig at leve i, hvis den udelukkende var befolket af annoncerens selvsikre, elegante, energiske og charmerende papfigurer.

Denne forløjethed bliver til umenneskelighed, når man betænker, at flertallet af dem, reklamen henvender sig til, ingen jordisk mulighed har for at virkeliggøre de idealer, som stilles op. For at tage et eksempel. En stor annonce handler om en ung, smuk pige, Anne-Louise (vi er selvfølgelig på fornavn med hende), der har luksusvilla, sportsvogn, ridehest og dyre smykker og så naturligvis sin evige ungdom – hemmeligheden bag den røber Anne-Louise gerne, nemlig (ja De kan selv fortsætte) – og man spørger: »Kan Anne-Louise forlange mere?« Svaret ligger i luften. Magen til kynisme skal man lede længe efter! Man stiller idealet op om skønhed, ungdom og luksus, og lader som om det virkeliggøres blot ved at komme (ja De kan selv fortsætte) på fra top til tå. Hvad med de almindelige hverken smukke eller grimme, halvgamle mennesker med almindelige

indtægter, der kun lige slår til til de nødvendigeste udgifter? Det er dem, man henvender sig til, det er dem, der skal have dette ideal hamret ind til bevidstløshed, indtil de tilsidst tror på, at det er det virkelige liv, og at deres hverdag er grå og uvirkelig. Dagdrøm, utilfredshed og mavesår bliver følgen.

Sæt det sunde i centrum.

Et væsentligt led i drømmeverdenen er energi, velvære, sundhed, friskhed, renhed (ja De kan selv fortsætte) og seksualitet. Man ser det straks. På sin vis er alt dette selvfølgelig udmærket, og det ville være tåbeligt, om det modsatte blev gjort til det eftertragtede, men også dette udnyttes kynisk. Vandet plasker, der sejles i elegante lystsejlere, pigen står på kajen, han ser det straks, hun ser det straks, der spilles tennis, der spilles golf, der drikkes mælk, han ser det straks, hun ser det straks, der ligges ved stranden, silkebløde hænder, alt sammen takket være (ja De kan selv fortsætte). Som om det var menneskers hverdag! Hvor er alle de golfbaner, tennisbaner, lystsejlere og badestrande henne? Det er Miami, Florida, men det er ikke Danmark. Det er drøm, men ikke virkelighed. Det er kynisk udnyttelse af mennesker, der aldrig kommer til at spille golf og tennis, sejle med lystsejlere og ligge ved stranden. Hvorfor prøve at bilde os ind, at det skulle være idealet? Dagdrøm, utilfredshed og mavesår bliver følgen.

Et jævnt og muntert, virksomt liv.

Verden vil bedrages, siger man. Men alligevel kan reklamefolkene ikke fritages for et moralsk ansvar for, hvad de foretager sig. Man taler om presseetik og mener dermed, at der påhviler pressens folk et moralsk ansvar for, hvad de skriver, og hvordan de skriver. Der er visse spilleregler, som må overholdes. Begrebet reklameetik bruges vist ikke, og det er nok symptomatisk. Man burde bruge det om det moralske ansvar, der påhviler reklamefolk. Hensigten helliger ikke midlerne. Det er i sin orden, at man laver reklame, men der er grænser for, hvilke midler man kan tage i anvendelse. Ovennævnte

træk viser, at de simpleste regler for, hvad man kan og ikke kan, overtrædes groft. Hvor er reklameetiken henne?

Men vi har alle et ansvar, også højskolen. Ordene om et jævnt og muntert, virksomt liv på det jævne med øjet åbent for alt stort og skønt heneden, men med de dybe længsler velbekendt, kun fyldestgjort i glans fra evigheden er nok for mange blevet til tomme slagord på linje med reklamer for vaskepulver og natcrème. Men er der realiteter bag ordene, gælder det om at trække dem frem og gøre dem bevidste. Højskolen har altid bygget på disse realiteter og må fortsat gøre det. Hvad Holberg siger om skuespillene gælder også højskolerne, at de »have omstøbt disse Rigers Almue ligesom udi en anden *Form*, og lært dem at *raisonnere* om Dyder og Lyder, hvorom mange tilforn havde kun liden *Idée*«. Det gælder om at kæmpe for at gøre os mere menneskelige og derved lægge grund for en mere menneskeværdig reklame.

Marie og Ole Andreasson.

SØNDAGSKRISTENDOM

Der er en gammel fortælling om søndagskristendom: Købmanden siger til sin kommis: Har du husket at komme sand i melet? Jo, det havde han da. Har du også husket at blande vand i petroleumet? Jo, det havde han også. Godt, så kan vi gå i kirke, siger købmanden.

Vittigheden forudsætter, at man da ikke kan både være en bedrager og så gå i kirke. For at kunne gå i kirke på den rigtige måde må vi om ikke just være fuldkomne så dog ikke være os noget ondt bevidst.

Købmanden måtte jo da vide med sig selv, at han var en bedrager, og så går man da ikke i kirke sammen med fromme mennesker. Der må ingen alvor være i hans kristendom, siden han kan tage det så let.

Eller det er måske blot vanekristendom, som der jo skal have været så meget af i gamle dage.

Sandsynligvis har købmanden slet ikke tænkt over, hvorfor han gik i kirke. Det har været en vane, ligesom det at forfalske varerne også var en vane. De to ting kom nok ikke hinanden ved for ham.

I vore dage går vi ikke i kirke af vane, men kun når vi føler trang til det (om vi da føler trang). Ellers skal det jo være mere ærligt at blive hjemme.

Vor kristendom skal ikke blot være en søndagskristendom. Den skal navnlig virke i det daglige. Og hvis vi ikke synes, vi får den rette opbyggelse i kirken, så kan vi jo lige så godt tage vor opbyggelse et andet sted.

Sådan tænker måske mange. Men det er et spørgsmål, om ikke

disse tanker er tænkt ud fra et forkert syn på, både hvad kristendom er, og hvad vi er.

Kristendommen er budskabet om syndernes forladelse, men man skulle tit tro, at man derved mener synderes forbedring.

Er det forladelse, vi søger, må vi gå derhen, hvor forladelse fås, men er det forbedring, kan vi jo lige så godt eller bedre øve os på det til hverdag.

Kampen for at blive bedre står vi alle i. Men den fører med sig, at vi sammenligner os med andre, og hvad de har nået. Og overfor dem kan vi måske nok klare os. Derfor trænger vi til at blive stillet over for een, hvor vi ikke kan klare os.

Thi stod jeg som en synder her
min skaber, for dit øje
om end for verden ren og skær;
jeg turde mig ophøje ...

synger Grundtvig i salmen: Gud herren så til jorden ned. Det er forskellen mellem vort forhold til skaberen og til vore medmennesker.

— — —
En vestjydske landmand havde fået sølvbæger for landboflid. Bægeret blev overrakt ham ved en fest i forsamlingshuset lørdag aften. Der blev holdt mange rosende taler, og det blev ud på de små timer, inden festen sluttede. Alligevel mødte han i kirken søndag morgen klokken 8.

Da præsten bagefter ytrede, at han ville have fundet det rimeligt, om han efter anstrengelserne var blevet i sengen i stedet for at gå i kirke, svarede han: Man bliver så skidtvigtig af al den ros, så man trænger til at komme et sted, hvor man ikke er mere end andre.

Det var jo også en slags søndagskristendom. Og den var måske ikke så ilde.

Han gik ikke i kirke for at blive bedre, men for at blive ydmyget. For at blive mindet om, at der er noget, der er større end hans egne nok så store bedrifter.

I Jakob Knudsens roman: Gæring-Afklaring kommer Carl Win-

trup hjem efter nogle år i København. Der er strid i menigheden. Præsten: Onkel Jørgen, tager del i det politiske røre omkring pro-visorierne. Han er med i riffelbevægelsen. Dette er en stor del af menigheden imod, og de prøver på at få ham afsat. Der er også opdigtet en hel del sladderhistorier om ham og hans familie. Nu skal han holde gudstjeneste, måske for sidste gang. Kirken er fyldt med mennesker, der måske for halvdelens vedkommende er ham fjendtlig stemte. Hvordan kan han da tale til dem uden at bitterheden kommer til orde.

Men Carl opdagede, at Onkel Jørgen talte frit og uhindret. Men i det samme slog det Carl, at denne frihed og uhindrethed slet ikke havde sin grund i nogen særlig ejendommelig måde, hvorpå Onkel Jørgen vidste at møde eller undgå eller falde i flanken på forsamlingens stilling til ham – den havde simpelthen sin årsag i, at han talte ud af, talte til noget ganske andet end sit eget personlige eller denne forsamlings særlige, øjeblikkelige stemning.

Som kirkesangeren siger bagefter: Det er det, vi trænger til – noget sådan af en helt anden verden. Os selv er der ikke meget ved.

I disse to tilfælde gik man ikke i kirke for at blive bedre, eller af opbyggelige grunde. Man gik der snarere for at være på sin sande og rette plads.

For at være blandt andre mennesker, der hvor der ingen forskel er mellem rig og fattig, onde og gode, men hvor vi alle er lige overfor vor skaber.

Ved at gå i kirke viser man overfor alle, at man er fælles med de andre i skyld og trænger til tilgivelse.

Og det er jo ikke noget at rose sig af.

Den derimod, der mener, at han er bedre end de fleste og ikke har noget at bebrejde sig selv, han behøver jo ikke at gå i kirke.

Gud er ikke et ideal, vi skal stræbe at nå. Han er den, vi skylder alt, og af hvem vi kun kan tage imod.

Ikke i forsøget på at blive Gud lig ligger menneskets ære, men idet vi tilbøder ham, indrømmer vi, at vi selv intet er, og denne sandhedserkendelse er vor værdighed. Det er mere ærefuldt at se sandheden i øjnene end prøve på at lyve sig udenom.

Søndagen er tiden, og kirken er stedet, som er bestemt til at vise dette.

Denne er dagen, som Herren har gjort ... op Han i dag lukker Himmerigs port, synger Grundtvig. Og man kan godt se de fleste af hans salmer ud fra det synspunkt, at de er søndagssalmer bestemte for kirken og gudstjenesten.

Der er mennesket intet, men Gud alt.

Han fylder huset, og vort svar er lovsangen.

Der kan vi for en stund få lov til at glemme vor og vore medmenneskers ringhed og samles om noget, der er større end alle menneskelivets sorger og glæder, ondskab og godhed.

På denne måde kan man godt sige, at kristendommen er en søndagskristendom.

T/b. Laursen.

SANGBOGEN

Efter næsten 70 års forløb mindes jeg endnu med vemodig glæde, hvor lykkelig jeg var ved at blive selvejer af en højskolesangbog. Vi havde flere sangbøger hjemme, foruden højskolesangbogen, Morten Eskesens og Triers. Men nu var jeg kommet med min far til efterårsmøde i Ramsing forsamlingshus, og mødets leder, stedets præst, havde medbragt et lille oplag af sangbogen, som man kunne købe af ham, og min far gav mig penge til at købe en. Det var nu ikke af dem med harpespilleren på omslaget, men »Beck og Laur-sen«. Men det var dejligt nu at have sådan en bog til personlig rådighed. Jeg nød det. Og så blev denne skønne bog jo så at sige sunget ind i min besiddelse ved selve mødet. Men en af bogens sange fik ved samme lejlighed en særstilling derved, at en af talerne benyttede en af dens sange som tekst for sin tale. Han var præst for en anden landsby i Salling, ny mand på egnen og ikke meget vel-talende, men alligevel lyttede jeg til talen, der samlede sig om de linjer af Hostrup:

Grønnes kun, se det er sagen,
leve med og være vågen.

Jeg anede, mere end jeg forstod, at han havde et livsprogram, som jeg kunne have lyst til at følge. Det havde, syntes jeg, en sær lys klang, og det var en appel! – Et halvthundrede år senere traf jeg hin præst ved et møde i Randers, hvor jeg talte, og hvor han som gammel »emeritus« var til stede som tilhører. Da jeg fortalte ham, at jeg endnu huskede, hvad han havde talt om i Ramsing hin efterårsdag, fik han tårer i øjnene. Og jeg forstod ham. For det var

jo et lille – i sig selv ubetydeligt træk, der røbede en dyb sandhed, at et ord, der er spirekraft i, kan tåle at blive hengemt længe, og den, der har sagt det, kan aldrig vide, om det ikke en skønne dag viser sin livskraft. Vi højskolefolk og præster og andre, der har en ordets gerning at gøre, kan vel sommetider finde trøst i at betænke det, når vi er ved at tabe modet, fordi vore ord synes os så virkningsløse.

Min første sangbog eksisterer vist ikke mere, men den gav mig i årenes løb mange glæder. Foreløbig fulgte den mig på højskole, hvor den var i daglig brug i næsten halvandet år. Senere, på latin-skolen, lå den næsten i dvale for mig. Og »Beck og Laursen« blev afløst af »Harpebogen«. Men hvor mange af dens sange har ikke i tidens løb fået plads for livstid i mit sind. I så henseende deler den kår med salmebogen. På samme måde er det vist gået de allerfleste af os, som har været med i det åndsliv, som prægede den grundtvigske bevægelse i skole, hjem og kirke, da vi var børn og unge. Vi er tilbøjelige til at holde igen overfor det nye, der kommer til, og som vi ikke er hurtige nok til at tilegne os. Det gælder for den sags skyld både ord og toner.

De nye udgaver af højskolesangbogen er ikke så lidt forskellige fra dem, der blev vore venner i gamle dage. Mange af de gamle sange er gledet ud, det var vist med rette. De var i egentligste forstand ikke tidssvarende mere, ikke aktuelle, og følgelig mere matte i klangen, end da vi mødte dem i vor ungdom. Nogle blev gjort ubrugelige, fordi der hang for megen romantik ved dem. Kampsange, der bar præg af 1864 og de begivenheder, der stod dermed i forbindelse, beholder måske deres plads, men som led i svundne tiders historie. Og senerehen er der jo kommet en mængde nye sange til, sange, der slet ikke var digtede i halvfemserne i forrige århundrede. Jeppe Aakjær var den gang undertiden i lang tid gæst hos Esper Andersen (Asta E. A.s far) på mejeriet, der var nabo til »Salling Højskole«, hvor jeg var elev 1896–98. Men hans skønne naturdigte, der siden blev så kendte og kære også i højskolekredse var endnu »ufødte«, ligesom de herlige toner, der gav dem vinger. Så vi var lovlige undskyldte, at vi ikke sang dem. Det samme gælder

f. eks. Valdemar Rørdom, L. C. Nielsen og Johs. V. Jensen og mange flere. Vi har taget imod dem med glæde efterhånden. Men alligevel er der nogle af sangene fra den gamle tid, som vi ikke vil slippe, og som så sandelig også både med hensyn til tone og indhold fremdeles med ære kan hævde deres plads i konkurrence med den ny tids sange, hvor de får lov at »stille op«. Men her er der et punkt, jeg ikke vel kan lade ude af betragtning. Det er jo os højskolefolk, der bestemmer deres placering i vor hverdag. Og vi er ikke retfærdige mod de gode gamle sange ved at lade dem nøjes med en plads på sangbogens blade. De er så godt afprøvede i den levende højskoles tjeneste, at de har krav på at være med fremdeles. Selv de smukkeste naturdigte fra den nyere tid med deres folkelige toner må engang imellem vige pladsen for de gamle kraftsange, som »folkeånden« i sin tid godkendte som toneangivende, hvor højskolen skulle udtrykke sit egentlige livsmål. Vi er så nøgterne, vi nutidsdanske, at vi helst undgår for stærke ord som »folkeånd«. Det skal vi ikke lastes for. Men vi skulle dog nødig fornægte den virkelighed, som ligger bag ved ordet, således som de gamle med Grundtvig i spidsen ville have det forstået. Blot vi kunne få det så sandt og redeligt i nutidens sprog, at de unge af i dag kunne få i det mindste en anelse om, hvad de gamle mente med deres romantiske tale.

Vor tid er jo præget af teknik og alskens videnskab, og så af de sociale problemer, hvori spørgsmålet om pengene, hvor de skal komme fra, og hvor de skal hen, synes at være i forgrunden. Nutidens højskole kan umuligt lade, som det er noget, der ikke kommer den ved i dens arbejde for at komme de unge til hjælp på bedste måde til vejledning over for de opgaver, som de har eller prøver at løse. Hostrup har sagt det helt rigtige i det lille vers:

Følg ej med strømmen, men følg med tiden,
hvis du vil holde dig ung i striden,

med den advarsel, der ligger i fortsættelsen

Kan strømmen tage dig, da vil den sluge dig,
går tiden fra dig, kan den ej bruge dig.

Hvad den gamle digter i øvrigt har skrevet, kan da umuligt virke skræmmende på ungdommen i disse tider. Det kan man få bekræftet ved at lytte til hans sange, de af dem, der findes i sangbogen. Den gang de blev skrevet, var det landsbyungdommen, der var i forgrunden. Nu er det jo i den senere tid blevet byungdommen, det gælder. Det kan jo gøre Hostrups udtryk forældede i formen, men ikke i indholdet. Havde han levet nu, ville han have valgt andre former, men han ville ikke – københavner som han var, både født og død i hovedstaden – have haft svært ved at slå den tone an, der nu er brug for i den rigtige højskole, hvis inderste mål må være det samme til alle tider.

Den danske højskolesangbog er som en skøn åbenbaring af dansk folkeliv og menneskeliv og kirkeliv fra gamle dage til dagen i dag. Der findes næppe mage til den i hele verden, bortset fra vore nordiske brødre, norske, svenske og finske, som også fik del i Grundtvigs højskoletanker og har sangbøger af lignende slags som vor.

Blandt de gode ønsker for den danske folkehøjskoles fremtid er et af de bedste, at sangbogen må have sin plads fremdeles, således forstået, at dens indhold bliver levende i de unges hjerter og på deres tunger til oplivelse af alt det bedste, som ungdommen har brug for i et sandt og rigt menneskeliv.

Jakob Lykke.

BRUDSTYKKER AF ET PORTRÆT

UNGDOMMEN, DER BLEV OVERRUMPLET AF FREDEN

Vi var meget unge i krigens sidste år. Men vi huskede alle den 9. april, da de gamle blev taget på sengen. – For alle tider har vi kendt dem skyldige i søvn ved nattetid.

Selvfølgelig var vi som unge til alle tider optaget af vore private besværligheder, bekymringer og sorger i vor ofte barske hverdag. Vore ulykkelige forelskelser, vort udseende. Vi ville gerne se pæne ud i tøjet dengang. Vi så forfærdelige ud. Den sidste antydning af pressefolder var altid forsvundet længe inden middag, selv om vi omhyggeligt lagde celluldsbukserne under madrassen hver aften og sov på dem om natten.

Men det betød trods alt ikke så meget, at vi måtte gå med jern under støvlernes papsåler. Heller ikke vort arbejde betød så meget. Vore skoler og vore lærepladser passede vi hæderligt under krigen, når vi havde tid til det. Vi læste også bøger. Robin Hood og Den sidste Mohikaner. Vi havde ofte god tid.

Det var helt andre ting, som betød noget virkeligt, og som egentlig optog os: Vi læste de illegale blade og fordelte dem til andre. Vi hørte udsendelserne fra B. B. C. i London og flyttede nåle på vore europakort. Vi så de uendelige formationer af flyvere på himlen og hørte eksplosionerne og skuddene i natten. Vi studerede listerne over de døde og fangne og fandt vore ældre kammeraters navne iblandt dem. Og nogle af os så de hvide busser vende tilbage med levende lig fra helvede. Vi levede med. Vi kendte vor fjende, som sad i uniform ved vor side i toget. Vi havde valgt mellem ret og uret, mellem sandhed og løgn, mellem frihed og undertrykkelse. Aldrig har der levet en ungdom, der havde et enklere og lettere valg.

Og vi vidste, vor sag ville sejre. Kanonerne bankede sig sejt og sikkert vej mod Europas midte, mens bomberne uophørligt tordnede ned fra luften. Tysklands byer blev lagt i ruiner. Barbariet fejrede sin sidste triumf i den totale destruktion. Snart skulle de nye tider oprinde. Vi var beredte og fulde af tro. Vi var hele og rene af hjerte.

Men siden blev vi alle overrumplet af freden. I den store glædes sommer lød et par forfærdende brag over Hiroshima og Nagasaki. Vi så den bedrøvelige vandring mod syd af trætte og slagne mænd, mens de gamle fra fortiden genindtog deres pladser, som om intet var hændt. Retsopgøret blev forfusket. Sydslesvigsagen, som nogle af os interesserede os for dengang, blev forfusket. Et nordisk samarbejde blev forfusket, politisk, økonomisk og forsvarsmæssigt. Og på det store internationale plan forfuskedes alting endnu værre. I Tyskland, Korea, Kina, Vietnam. Overalt. Venner skiltes i mistro til hinanden og rustede sig bag nye og gamle barrikader. Krigens sejrherre tabte freden. Og vi tabte den med dem. Jerntæppet gik ned. Snart var vi inde i en ny verdensomspændende krig. Den kolde krig. I atombombens skygge. I Stalins og McCarthys dage.

Vi var en meget forskelligt og broget sammensat flok, vi som kendte hinanden mere eller mindre godt dengang, landbrugsmedhjælper, seminarist, brandmand, gymnasieelev, boghandlerlærling o. s. v. Vi mødtes nu og da til møder i små kredse for at drøfte tidens problemer. Her udtalte vi vor fordømmelse af den ældre generations egoisme, svigagtighed og forstokkethed og bekræftede hinanden i troen på egen uegennyttig idealisme. Var vi på rejse, opsøgte vi hinanden rundt om i landet. Desuden skrev nogle af os mange og ofte lange breve til hinanden. Om vore private bekymringer og om alverdens problemer, om vor tro og vor tvivl. Stadig oftere om vor tvivl. Kun få var forhærdede optimister.

Engang først i april 1950 fik jeg besøg af Carl Scharnberg. Jeg boede på Frederiksberg på et kvistværelse med en rustrød kakkellov, der ved visse vindretninger fyldte rummet totalt med røg. Jeg havde fået studentereksamen et par år i forvejen, som jeg skulle forsøge at bruge til noget på universitetet. Carl havde fået svendebrev, som han havde besluttet ikke under nogen omstændigheder at

bruge til noget. På det tidspunkt havde han ingen fast bopæl, men vagabonderede fra sted til sted. Han havde forsøgt sig med forskelligt uden at finde tilfredsstillelse ved det. Nu ville han snakke med nogen mennesker, og så ville han gå en tur til Spanien og hilse på Franco. Jeg fik lånt en madras, og han sov nogle dage på gulvet hos mig. Vi gik ud og så på byen og sad på en bænk i aprilsolskinnet og diskuterede Nato, som man nylig havde overrumplet os ind i, til vi var stive af kulde. Carl frygtede, at organisationen skulle blive brugt til aggressive formål, mens jeg var bekymret for, at militæralliancen skulle kunne bruges af amerikanerne som et instrument til at holde Vesteuropa både under politisk og økonomisk kontrol. Amerikanerne var jo på alle områder så langt rigere og stærkere end de svage og fattige europæiske stater. – Men ingen af os havde denne aprilsgang for 15 år siden fantasi nok til at forestille os, at det ikke skulle blive amerikanernes, men tyskernes magt, der atter engang skulle betyde en virkelig fare i Europa, inden udløbet af atlantpagtens tyveårs overenskomst!

I nætterne før Carl Scharnbergs besøg havde jeg arbejdet med et digt, som Carl blev meget begejstret for. Han ville absolut have en afskrift af digtet. Det skulle trykkes, han havde gode forbindelser med ungdomsmagasinet »Centrum« i Århus. Jeg ville ikke give ham det. Jeg var ikke tilfreds med digtet, og det var slet ikke færdigt endnu. Men når Carl Scharnberg har fået en idé i hovedet, sætter han himmel og jord i bevægelse for at få den udført i praksis aldeles omgående. Det digt *skulle* trykkes! Det endte med, at jeg fik en frist på fjorten dage til at gøre digtet færdigt. Carl skulle på vej til Spanien en lille omvej til Århus. Jeg måtte bande på, at digtet lå på en bestemt adresse i Århus, når han kom dertil. Helt tilfreds med det digt blev jeg ikke, men jeg arbejdede på det, og det blev sendt af sted som lovet sammen med et langt brev til den opgivne adresse.

Et års tid senere eller mere mødte jeg tilfældigt Carl på gaden. Han for i hovedet på mig uden at hilse: »Du er en meneder og be-drager. Hvorfor sendte du ikke det digt!« – Ingen ved, hvordan det er gået til, at brevet med digtet sporløst forsvandt, efter at det var

overgivet til postvæsenets besørgelse. Mens jeg forgæves ventede at se mit digt på tryk, sjuskede Carl af sted ned gennem Europa forbitret i sindet over en svigagtig ven – for så i øvrigt på en grænsestation i Pyrenæerne at lide den tort at blive afvist som uønsket i Spanien. – For resten har jeg aldrig kunnet begribe, hvad han egentlig ville ned til Franco for. Han er da en fæl karl.

På bunden af en skrivebordsskuffe har jeg et tykt, gammelt hæfte liggende. Deri har jeg for mange år siden skrevet kladder til breve, som jeg gjorde mig særlig umage med. I dette hæfte finder jeg en kladde til de afsnit i det bortkomne brev, hvori jeg kommenterer mit eget digt. Noget man ellers ikke skal indlade sig på. Men det er jo i et privat brev, og nu er det så længe siden. Så her er først digtet og derefter kommentaren:

DIT ANSIGT

Du står og beskuer dit ansigt i spejlet.

– Men er du sand mod dig selv? –

Din hånd glider kærtegnende hen
over dit friserede hår.

Du lader blikket hvile
ved din høje pande
og et par tænksomme folder
over din nordiske
opstoppernæse.

Længe dvæler dine øjne ved dit blik,
dit forførende blik
og dit vise blik,
dit milde blik
og dit skarpe forstenende blik.

Et par skælvende træk
om din tvivlende mund
ender i et
overbærende smil.

Mens dine fingre
tøvende glider
rundt om din hages
dunede skæg
nikker du ganske
tilfreds: trods alt.

Men luk for den døvende musik.
Tusinde lyde og ukendte stemmer
strømmer gennem dit vindue
fra de mørke, nattekolde gader.
Gå ud i byen inat, nu ved midnatstide.

Rundt om ved porte og gadehjørner
står enlige mænd og venter.
– Men ville du se deres ansigt
skjulte de det bag masker
af ligeglad utilnærmelighed
og koldt forstenede smil.
– Hvad venter de på? –
I lange nattetimer har de ventet – blot ventet
– og prøvet på at huske måske
alt det de helst ville glemme
– genfærdene af det
de drømte om igår at skulle være.

Stille – der står en glædespige i porten!
Gå nu blot langsomt med din cigaret. –
»Vil du med ind i varmen min ven?
– varme for tredive kroner.« –
Du fristedes skønt
du vidste at varmen
du søgte var større
end den alverdens
guld kunne købe – –

Her lyder en forslidt melodi
ud fra en overfyldt knejpe.
De jubler dig imøde:
»Velkommen kammerat«.
Men vi sætter os ned i kroen idag
– og de glemmer dig straks igen.

En lystig sambatakt
kvindernes latterhvin
mændenes hæse råb
og lyd af knuste glas.

Men rundt om ved alle vægge
sidder de tavse mænd
og drejer glasset dybsindigt.
Øjnene stirrer fjerne
læberne sammenbidt strammet
og panderne tankefuldt rynket.
De tavse mænd sidder og tænker
– men tænker slet ingen ting.

Nu kommer en halvgammel kvinde
ind med en kurv på armen
og falbyder falske roser.
En skøge kaster en krone i kurven
– og rækker sin blomst
til en af de tavse mænd.
Hun hvisker ord i hans øre
og lister sig ned på hans skød.
Og han – i et øjeblik af modvillighed
tænkte han vel på de tabte drømme
– og så gav han tørstende efter.
Mens blomsterkonen gik bort
til den næste knejpe.

Du sidder så tavst min ven?
– Jeg lytter til stilheden bag ved larmen
af saxofonistens æggende rytmer
og kvindernes latterskrig
og mændenes hule råb
og lyden af knuste glas.
Jeg spejder efter et ansigt et sted
bag tågen af dunst og røg.
Men den stilhed jeg møder, er stum og døv
og hvert ansigt en maske.

Kom lad os gå.
For denne by er en anden
end den jeg kendte igår.
I nat er byen en spørgelsesby.
Der går mennesker rundt i hver eneste gade
– og alle gader er tomme.
– Men det slår mig i nat, at dette er sandt.

– – –

Nu ser jeg mit ansigt i byens spejl:
Jeg er selv en af de tavse mænd,
jeg er selv en af de ensomme mænd,
der venter ved porte og gadehjørner.
– Mit ansigt er et genfærd af
det drømmeslot jeg sønder slog igår.

Kære Carl!

Frederiksberg, 27. april 1950.

Hermed følger så digtet »Dit ansigt«. Det har nu fået en sidste afpud-ning, og du ser forandringerne. – Hvor forunderlig er ikke den forvandling et digt gennemgår, fra det som en famlende stemning, et spirende frø, åbner sig for tanken og begynder at tage form og til den dag, det står levende og blomstrende i virkeligheden. – Dette digt har ligget som et frø for min tanke længe. Først i slutningen af sidste måned brød spiren igen-nem, og de første skitser blev til. Så sprang digtet ud, mens du var herovre. Og nu står det som et træ og lader frugten rund og moden falde i mine hænder, lindrende en hungrende og tørstende sjæl, befriende.

Men digtet er jo negativt, vil nogle måske sige. Jeg har svaret på rede hånd: Et digt der giver udtryk for en sandhed, om blot en poetisk sandhed, kan aldrig være negativt. – Men hvorledes kan et sådant digt være frugt-bringende og befriende? – Jeg ved det knap selv. Men jeg ved, at så be-friende som dette digt, har intet digt før været for mig. Måske er det fordi sandheden altid i den sidste ende er befriende. Er der ikke også en oplevelse, man ikke ville undvære i den situation pludselig at stå ansigt til ansigt med sig selv og opdage, at man er aldeles tomhændet, nøgen og ene. Alt hvad der var hult og falskt er med et forsvundet. Billedet kunne være et symbol på sandheden: Man står afklædt med de nøgne fødder på klippe-grunden.

Det går blot ikke at blive stående. Kun et øjeblik kan denne situation være positiv. En for en må man give sig i lag med at undersøge de ting, man har kastet fra sig, om ikke et eller andet kunne bruges eller forvandles til noget brugbart. Hvad skal den mand, der står alene i ødemarken med et skakbræt! – Men hvad om han fandt et kompas? –

Vor fælles ven i digtet står og betragter sig selv i spejlet. Vi må fore-stille os ham i den situation, at han har forsøgt at kaste alle uholdbare drømme og uoverkommelige idealer bort, at han har forsøgt at leve med sig selv, som han nu engang er, og at se lidt realistisk på tingene. Et øje-blik bliver han tvivlrådig og ængstelig. Dog, han slår sig til tåls med sig selv med et ironisk, overbærende smil.

Men det »trods alt« han siger til sig selv, er også falskt. Da han bliver

stillet over for andre menneskers tomhed og forstår den, glider illusionen fra hans øjne, og han ser sig selv som han er: Han er tom. Han er et let bytte for fristelsen til at gå på akkord – at købe sig lidt surrogatvarme til i kulden. Og han har intet at give andre mennesker. Den arme kone med de falske blomster har han ikke mere at give end pigen, der selv er gået til bunds i byens kaos – og hun gav det. I det øjeblik han tabte den glorie af ironi og bedrevidende selvoptagethed, han forfængeligt havde smykket sig med, stod han tilbage som et tomt hylster, et nul.

Det er denne situation, jeg har forsøgt at fastholde i digtet. Situationen er alvorlig. Men dog synes jeg ikke, man skal kalde digtet pessimistisk. Digtet siger intet som helst om dagen imorgen. Det der ikke gør billedet så aldeles håbløst, er et enkelt ord, der ligger mellem linierne i hele digtet. Dette ord er *tørst*. Alle mennesker tørster, nærer behov for noget, der kan give tilværelsen indhold. Manden på gaden venter på noget – selv om han måske ikke ved på hvad. De tavse mænd prøver, skønt forgæves, ved tankens umulige hjælp at finde et eller andet. Og de andre, den anonyme menneskemængde, forsøger ved illusioner at dæmpe og overdøve deres tørst – ubevidst måske. Det er denne tørst, der lader vejen stå åben fremad – trods alt. Vi står med tomme hænder nu og ved intet. Vi har intet mere at kaste fra os eller tabe. Men det opmuntrende deri er: Vi kan kun finde.

Det er måske det, der gjorde dette digt så befriende at få skrevet: Jeg har fundet mit udgangspunkt! Og jeg er allerede begyndt at lede i mit drømmeslots ruiner efter de små nyttige ting, det er værd at tage med på vandringen i ødemarken.

Det er da mit håb, at dette digt må blive et spejl for andre, som det blev for mig selv, og en og anden tvivlrådig sjæl måtte nikke genkendende til det ansigt, jeg har set og prøvet at fæstne deri. – Imens søger jeg efter mit kompas, og som tusinde andre drager jeg af sted mellem ruinerne.

Vil vi engang nå til et land med grønne marker og varme, venlige hytter?

— — —

Sådan var tingene dengang. Hvordan gik det så siden? Fandt vi vort kompas? Næede vi frem til beboede egne? Og holdt vi så udsalg på vore uholdbare drømme for et hus på Evighedsvej? – Hvad er der blevet af kammeraterne fra dengang? – Kun en enkelt blev opportunist og kravlede op på en taburet ved siden af de gamle. Ellers gik det os borgerligt set temmelig ilde: Landbrugsmedhjælperen blev aldrig landmand, barbersvenden er ikke barber, boghandleren sælger ikke bøger, og studenten tog aldrig embedseksamen. Men brandmanden er stadig rødåret – lidt falmet i farven – og brand-

mand. Jeg traf ham igen efter mange års forløb på et kursus i udenrigspolitik. For når nogen af os mødes nu, er det tilfældigt. Vi op søger ikke hinanden mere og skriver ingen breve. Vi har forskellig mening om de fleste ting. Vi har ikke nær alle været med på Carl Scharnbergs spadsereture. Vi har intet fælles parti og intet hemmeligt broderskab. Hvis vore navne findes noget steds i samme kartotek, er det ikke i en forening, hvortil vi betaler kontingent.

Og dog føler jeg somme tider, at vi stadig er fælles om noget væsentligt. Det er svært at sige, hvad det er, fordi vi opfatter dette væsentlige så forskelligt. Under alle omstændigheder har vi det fælles, at vi alle har spildt megen tid på opgør med mange af den tidligere generations fordomme og vildfarelser. Og da vi en efter en opgav kampen mod vejrmøllerne, eller indså, at de ville uddø af sig selv, vendte vi os omgående mod den efterfølgende slægt for at påføre den vore tvangstanker – jeg mener: de tanker vi har haft tvingende grunde til at tænke. Derfor blev en af os journalist og et par andre forfattere – ikke af dem ganske vist, der skriver udødelig litteratur til kulturens højnelse og evige beståen, men af dem der havde fået et eller andet på hjerte, som hjertet absolut måtte have rystet af sig. Derfor blev et par af os højskolelærere. Derfor startede Scharnberg sine kampagner. Derfor satte et par sig ned på vejen foran tyske militærbiler og gjorde sig påfaldende. Derfor møder man også alle navnene fra dengang under læserbreve i avisen. Fordi vi nu har vendt os mod fremtiden. – Derfor kender vi hinanden endnu, selv om de fleste af os ikke har noget med hinanden at gøre længere.

Desværre har vi vist ikke altid været så populære blandt vore naboer på Evighedsvej, som vi gerne ville være. Man stoler ikke helt på, at vi altid sover fredeligt om natten. Og det nytter jo ikke, vi står op og fortæller det. Jeg tror også, at vi, meget mod vores vilje, er en flok håbløse moralister endnu. Vi kan ikke gøre for det. Det skyldes oplevelser i vores ungdom.

Men forhåbentlig bærer man ikke over med os. Det ville ikke være til at bære.

Aage Laumark-Møller.

EN ANDEN VERDEN

II sin bog »Status på skæret« har Tage Voss behandlet mange menneskelige problemer. Nogen egentlig handling eller tråd er der ikke gennem bogen; det savner man imidlertid ikke, opdager det dårligt nok, så optaget bliver man af de emner, den behandler, og så enkle og levende er skildringerne. De har bud til os alle, synes jeg, og jeg vil her gerne trække nogle af dem frem.

Først hører vi om, hvordan hospitalslægen, Tage Voss selv, stilles over for et problem, hvis løsning vil få afgørende betydning for hele hans fremtid. Et eksem på hænderne umuliggør hans karriere som kirurg, da det ikke kan forliges med den voldsomme vasken hænder mange gange dagen igennem. Den første følelse: alt tabt, karriere, fremtidsmål, bliver hurtigt afløst af en forbløffende lettelse og glæde. Denne reaktion forklarer han således: Han ser pludselig sin studietid og sin nuværende tilværelse med andre øjne end hidtil, klart, siger han, som at vågne til livet efter en lang, lang dvale. Hvad har det været og er andet end en lang række trin ad en skarpt afstukket bane? Som et lokomotiv på skinner med en bestemt køreplan at følge. – Nu ligger livet foran ham med sine tusinde muligheder – frit valg! – Gerningen som praktiserende læge på en lille ø, hvor han samtidig kunne dyrke sin forfattervirksomhed, var det så, valget faldt på. Øen er Christiansø mellem Bornholm og Sverige, og her kommer vi med i hans refleksioner over at være læge på en ø og leve livet i en lille verden, hvor ikke helt de samme regler gælder som i den store. Der fik vi opelsket mange af de egenskaber, som forhindrer mennesket i at finde ind i den har-

moniske, rolige rytme på en lille ø. Der måtte vi mase på for at komme frem, os selv nærmest, hastværk, lige ud. Nogle lærer aldrig at fri sig fra dette, de kan ikke trives på øen, og må rejse tilbage til det, der er blevet dem selv, blandt de mange mennesker, som er hinanden fremmede og oftest ligegyldige. Kun lidt kender man der til varmen og sympatien for medmennesket, og medfølelsen og hjælpsomheden går det derfor på samme måde med.

På »Skæret« må det nødvendigvis gå anderledes. Her kender alle hinanden og tager del i hinandens sorger og glæder, og her er det ikke blot »en«, der går forbi eller sulter eller lider nød, nej, det er gamle Jas eller Jens Pedersen. Ensomheden, som den kan findes i en storby, kendes ikke her. – Heller ikke kendes fænomenet: en række ventende mennesker i kø og den indflydelse, dette kan få på mentaliteten på begge sider af skranken. Personligheden må vige. I køen er man et nummer, bag skranken en bedredende person.

Hastværket er også gået os i blodet; det er blevet en vane at have travlt. Vi skal nå det! – Lige ud! Fart på! På skæret går livet sin rolige gang, man får tid til at tænke, tid til at være menneske. – Men overgangen er vanskelig, for nogle umulig, øens urokkelighed går dem på nerverne, og de må bort. – Lægefamilien har også fået sin hårde skolingstid. I den forbindelse hører vi, hvordan de med rasende utålmodighed venter på, at postbåden skal tage malerikroge med hjem, så billederne, der står langs væggene, kan blive hængt op. Peter postfører har imidlertid intet hastværk med at huske dem; og det raseri og den ophidselse, man føler, får efterhånden tid til at lægge sig, ja, da man endelig flere måneder efter står med malerikroge i hånden, fatter man ikke, at det dengang kunne bringe én ud af fatning, man skammer sig lidt og griber sig i undren over, hvorfor billeder nødvendigvis *skal* hænge.

Ja, så er man ved at nå ind i livsrytmen, der er i harmoni med tingene omkring én. Efterhånden får man lært mange andre ting: man kan sidde roligt med sine tanker eller med hinanden uden præcis at skulle foretage sig noget eller fylde det tomme rum ud med radio, avis eller billedblade. Nu er man kommet så vidt, at man ikke behøver at snakke uden at have noget at snakke om; også

har man nu tid til at lege og le med sine børn. Livet, ja, det er de daglige ting, man gør, den rolige harmoniske hverdag. Og man vil ikke bytte sin nuværende tilværelse bort for det rastløse liv med store indtægter, bil, ansete stillinger. Her har man jo alle rigdommene: timerne, hvor man sidder på klipperne og tænker over tingene, roen, fuglene, der ruger mellem stenene, hvide både, der vander over havfladen, solen, mosset og de vilde roser. –

Men, mener vennerne »derovre«, ensomme derude, fjernt fra byen, vennerne, familien. De forstår det ikke, men afstand er noget andet her, ikke noget konkret som fra Rådhuspladsen til Vanløse. Alle vennerne er lige nære, om de bor i København eller Amsterdam. Man sidder foran brændeilden og tænker på hver især; og ting, de har sagt, måske for år tilbage, og som dengang blev hjemløse, fordi man ikke havde ro til at høre, dukker frem, bliver levende og forstås.

Der er også brevene; de sammenlignes med sommerfugle, spiddet i flugten og holdt fast. Breve, man skriver eller får, kan give meget at tænke på; men vi må også indrømme, at de breve, man ikke får eller får skrevet, kan give allerflest tanker.

For børnene er »Skæret« et eldorado. De får lov at tumle sig frit og foretage sig ting, som mange forældre fra byen ville forbyde deres børn som yderst livsfarlige. De bliver derved uforfærdede og klarer sig med lethed, hvor pylrede bybørn uhjælpeligt kommer galt af sted, utrænede og hæmmede af forældreformaning: Du må ikke klatre op på muren, tænk hvor dybt vandet er! o. s. v. – Vil man vise ø-børn København, bliver man som regel skuffet. Nok har de runde øjne af forbavselse de første dage. Tivoli, Zoologisk Have, Rundetårn; så ser de et par drenge i en robåd på Frederiksholms kanal, og alle herlighederne er slået ud af dette vidunderlige, hjemlige syn. »Skal vi ikke snart hjem?« Og lykkelige er de, når de hopper i land fra postbåden og indtager deres egen kære verden igen.

Et af kapitlerne har Tage Voss kaldt »Skrupudsens vandring«. Det fortæller om, hvordan irritation og dårligt humør kan smitte fra den ene til den anden og brede sig vidt omkring, hvordan vi indvirker på hinanden og bestemmer hinandens humør og sindstilstand.

– Et venligt ord, et venligt smil kan på den anden side også indvirke på et medmenneske, så han bliver let i sindet og kan bringe sin glæde videre. Vi er, mere end vi ved af, hvad andre gør os til. I samspillet med andre mennesker spejler vi vort jeg, og vi får derved hjælp til at være, som vi skal, forskelligt om det er en jævnaldrende kammerat, en elsket, et barn eller en gammel tante, en glad eller en sørgende, vi står overfor. Og til det billede, man i tankerne gør sig af et menneske, hører uløseligt en selv, ens dom, ens humør, ens indstilling.

Døden kan man i mange af de tilfælde, man møder den, komme til at betragte ikke som en frygtelig fjende, men som en ven og befrier. Ikke fordi livet er glædesløst, pinefuldt og besværligt, men fordi det, fortsat ud over en vis grænse kan blive det. Dette sammenlignes med festen, der bliver ødelagt, fordi gæsterne ikke bryder op. – Man svækkes mere og mere på forskellige områder. De ting, man før kunne deltage i og glæde sig over, lukker sig én for én. Legemligt sættes man ud af spillet, ud af livet, selv om ånden nok stadig kan være frisk og levende. Denne tilstand finder forfatteren ulykkeligere og mere håbløs, end hvis ånden slukkes, før legemets funktioner smuldrer bort. For omgivelserne er denne sidste tilstand nok den mest vemodige, hvor man må se et harmonisk, intelligent menneske leve sine sidste år, forandret og upersonlig; det kan ændre selv mindet om det. Ofte har man set, at gamle mennesker holder sig levende og glade, legemligt og sjæleligt, hvis de får lov at blive i deres vante miljø med de små daglige opgaver og problemer. Men tages dette fra dem, mister tilværelsen sin glans, og de står ikke længe imod.

Mange tanker gående i andre retninger sættes i bevægelse ved at læse bogen; men det vil nok føre for vidt for alle parter at komme ind på det hele.

Naturligvis kan alle mennesker ikke sejle over og leve på en lille ø, men efter min opfattelse har Tage Voss også blot villet mane til mindre rastløshed, mere ro og harmoni, så vidt som det kan gennemføres.

Elsebeth la Cour Jensen.

PÅ TUR MED MURAUERNE

Hivem gider efterhånden læse rejsebeskrivelser? Det er meget sjovere selv at skrive dem. Derved genoplever man i tankerne det mest betydningsfulde.

På selve rejsen vælger indtrykkene ind over en, så man tit ønsker sig hjem til sin egen stue og seng bare en dag, så kan man lidt igen.

Tiden forud for rejsen, hvor man skaffer sig brochurer, planlægger og køber ind, er så spændende, så man næsten kan blive træt før rejsen begynder.

På rejsen farer de fleste rundt fra den ene turistattraktion til den anden eller kappes om at opnå det højeste antal km pr. dag. For mig er det bedste det, at opleve en dag, hvor tiden ligesom går i stå, og hvor man glemmer at man rejser. En sådan dag var det, da jeg var med murauerne ude at bygge weekendhytte.

Murauerne er en gruppe mennesker, boende ved floden Mur. De

dyrker folkedans, -sang og -musik. De synger på deres egen dialekt, som er svær at forstå; men efter ansigtsudtrykkene at dømme er teksterne ikke spor kedelige. Deres almindeligste instrument-sammensætning er: hakkebrættet, den specielle harmonika og klarinetten, og deres danse er meget varierende og forestiller alt muligt.

Hytten skulle bygges i bjergene ca. 20 km fra Graz, hvor muraerne bor. Landskabet deroppe var meget smukt, der lå enkelte gårde; men størsteparten af jorden var bevokset med græs. Vi var en 12-14 personer. Mændene havde arbejdstøj med og skulle bestille noget. Vi piger fik lov at gå rundt i omegnen, og hvad vi ellers havde lyst til.

Det var sjovt at se mændene arbejde. De havde ikke spor travlt og var meget upraktiske. Af bondemanden, som boede i nærheden, havde de lånt en hest og en lille vogn. De kørte lidt længere op ad bjerget og hentede sten. Stenene blev læsset på og af med de bare næver. Det tog lang tid; men hvad gjorde det? De lod til at have nok af den.

Når de fik det for varmt, gik en 3 liters vinflaske rundt. Det var æblevin, og den hentede man også hos bondemanden. Børnene fra gården hjalp til. De var ret sky af sig, det var vel ikke hver dag, de så fremmede mennesker. Bedstefar, som ellers boede længere nede ad bjerget, var også kommet vandrende op med rygsæk og det hele. Han var slank og smidig som en ung mand, men så langt fra ren ud. Læderbukserne, han bar, så ud, som om han havde haft dem på hver dag de sidste 25 år, uden at de var blevet rensede. Han fik også sin omgang med af vinflasken. Det lod ikke til at genere flokken; men vi to udlændinge var ikke tørstige, for bedstefar havde kun en eneste tand og et skæg så snavset, at farven var helt ubestemmelig.

Vi piger havde som sagt fri og gik rundt i omegnen. Her var småskove med lærk, gran og fyr. På græsmarkerne gik naturligvis køer, hver med sin bimplende klokke om halsen. Overalt kunne man standse op og beundre udsigten. Bjergene, vi kunne se længst mod syd, var jugoslaviske, fik vi at vide. På vejen tilbage til gården plukkede vi enzianer. Det er den blå, lave, klokkeagtige blomst,

man altid ser på billeder sammen med de to andre bjergblomster, alperose og edelweiss. Egentlig er det forbudt at plukke enzianen, den er fredet; men her var så mange, så markerne fik et blåligt skær, der hvor den voksede. Østrigerne ville give os enzianer med hjem. De fandt to store grankogler og stak blomster ned mellem skællene. Det lignede en blå flamme, da koglen var fyldt helt ned til, hvor skællene sidder for tæt sammen. Når koglerne blev sat i vand, kunne blomsterne holde sig længe.

Da det blev aften, vaskede mændene sig og klædte sig om. Vi skulle alle spise på gården. Ved bordet var der vel plads til ca. halvdelen af os. Resten sad rundt om, nogle på en slagbænk, andre på tørvekassen. De fik så stukket en mellemmad i hånden efter tur, som de var sultne til. Vi udlændinge skulle have det særlig fint. Vi havde plads ved bordet og fik hver et glas æblevin og en tallerken, hvorpå der var forskellige slags pålæg. Dertil spiste vi brød; men smør brugte man ikke.

Tallerkenen kunne vi hverken helt eller halvt tømme, der var vel pølse til ca. 10 skiver rugbrød på dansk manér; men det var nu deres måde at vise gæstfrihed på.

Alt imens vi spiste gik vinkanden rundt mellem de andre, og stemningen blev efterhånden høj. Lige med et tog bedstefar om en ung kone, bøjede hende bagover og gav hende et ordentlig knus under vild jubel fra hele flokken. Den fornøjelse undte man bedstefar, og den unge kone lod sig heller ikke mærke med noget, da hun slap fri igen. Så gik tiden, og man glemte næsten, hvad der var sket, indtil pludselig en ung pige fik samme tur. Vild jubel igen.

Hvem skulle nu være det næste offer? Jeg følte mig tryk, for ved siden af mig på bænken sad en ældre kone, så jeg faktisk var lukket inde. Bedstefar satte sig ved siden af hende, snakkede lidt med hende og fik hende til at flytte sig. Med det samme lod jeg mig glide ned under bordet og løb ud, alt hvad jeg kunne. Den gamle kunne sikkert have fanget mig; men det lod ikke til at interessere ham. Lidt efter kom jeg igen og listede hen på min plads, uden at nogen opdagede mig, troede jeg. Bedstefar kom igen, og jeg måtte ned under bordet en gang til; men så havde han vist fået

nok. Han så helt skuffet ud, da jeg kom ind igen, og han var meget stille efter dette.

• Lidt efter brød vi op. På vejen ned mod Graz holdt vi ved en kro og drak kaffe. Skønt det var midt i maj måned, og klokken var otte om aftenen, var det så lunt, at vi foretrak at få kaffen serveret i haven.

Næste morgen måtte vi afsted nordpå, men med en masse dejlige minder og hver med sit »enzianlys« i vand i en konserverdåse.

Tove Kristoffersen.

NÅR EN FALDEN ENGEL FÅR KVALME

Hvad skal man gøre, når en falden engel får kvalme? Og når den så oven i købet siger, at vi alle sammen burde have kvalme, og påstår, at i virkeligheden er vi faldne engle alle sammen; vi har blot ikke gjort os det klart. Man kunne jo sige til den: »Så, så, tag det nu bare roligt, ra' og gå en lang tur i skoven.» Men hvad hjælper det, hvis naturen giver sig til at knurre og vise tænder. Og måske sker det også på et eller andet tidspunkt, at den får stærke skyldkomplekser og angstneuroser, uden at man kan finde nogen fornuftig forklaring på det. Før eller senere ville man måske få den idé, at det eneste, der var at gøre med et sådant væsen, var at sende det til en psykiater eller på et sindssygehospital.

Problemet kan måske synes temmelig specielt og også temmelig uinteressant, fordi det jo ikke er et fænomen, man kommer ud for hver dag. – Men lad mig hellere sige nu, at det jeg vil prøve at skrive noget om, er visse tendenser i moderne litteratur; tendenser, som vel må formodes at have en vis forbindelse med træk ved det moderne menneskes livsforståelse, med den måde, hvorpå mennesket idag opfatter sig selv og den verden, der omgiver det. Det er også i sig selv et interessant spørgsmål, hvor vidt denne forbindelse eksisterer, og i hvor stort omfang det er tilfældet.

Et af de slagord, man hyppigt træffer på i forbindelse med moderne litteratur, er ordet *absurd*. Hvad vil det egentlig sige? Ja, ordet kan jo bruges i mange forskellige forbindelser og have mange forskellige nuancer, men jeg tror, at det i denne forbindelse vil være rigtigt at lægge sig fast på betydningen: meningsløs. Og det vil ikke blot sige, at forskellige ting og forhold er meningsløse, at der eksisterer forskellige urimeligheder, som man med lidt anstrengelse og god vilje kunne få rettet. Det vil sige, at selve verden og selve livet

er meningsløs, uden nogen mening. Hovedpersonen i den franske nobelpristager Albert Camus' roman »Den Fremmede« lever et sådant meningsløst liv i en meningsløs verden. Den tilværelse, han fører, kan bedst og kortest karakteriseres ved de ord, som Camus selv bruger – ikke med særlig henblik på Mersault, som hovedpersonen i »Den Fremmede« hedder – i sit filosofiske værk »Sisyfosmyten«, der udkom samme år som »Den Fremmede«, og som vist udmærket kan opfattes som en kommentar til denne. Her hedder det: »Stå op, tage sporvognen, fire timer på kontoret eller fabrikken, spise, sporvogn, fire timers arbejde, spise, sove, og mandag, tirsdag, onsdag, torsdag, fredag, lørdag i samme rytme.«

Vi møder Mersault midt i denne tilværelse. Han lever umiddelbart, uden at begivenhederne når rigtigt ind til hans bevidsthed; han nøjes med at registrere indtryk fra omgivelserne. I begyndelsen af bogen dør hans mor, men han føler ingen sorg; han konstaterer det blot. Der er ingen sammenhæng i hans tilværelse; han har ingen normer, han har ikke noget at måle værdier efter. Det ene kan vel være lige så godt eller dårligt som det andet. Der bliver på en mærkelig måde ikke nogen særlig forskel mellem moderens død, drikke en kop kaffe, bade, gå i seng med en pige, han kender, og slå en araber ihjel.

Dette billede af tilværelsen som absurd er langt fra enestående. Det er det måske nok i den forstand, at man vist nok ingen andre steder finder det så rendyrket og så konsekvent som hos Camus. Men ellers er det absurde jo noget, man træffer igen og igen i moderne litteratur. En anden ting er, at man ikke må opfatte Mersault som en outsider, som et psykologisk særtilfælde, som man kan more sig med at analysere. Det er et billede på mennesket som sådant. Den eneste måde, han adskiller sig fra de fleste andre mennesker på, er at han er ærlig. Han bilder sig ikke ind, at det er noget der har betydning. F. eks. spørger hans pige, Marie, om han elsker hende: »Et øjeblik efter spurgte hun, om jeg elskede hende. Jeg svarede, at det betød ikke noget, men jeg troede det ikke«. Eller da hans chef på kontoret tilbyder ham stillingen som leder af en ny afdeling, som de skal oprette: »Jeg sagde ja, men at det forøvrigt

var mig ligegyldigt. Han spurgte så, om jeg ikke var interesseret i at komme ind i en anden tilværelse. Jeg svarede, at det altsammen var hip som hap, og at jeg var meget godt tilfreds med min tilværelse her.« De fleste i hans sted ville blive lykkelige, for en af de ting, det kommer an på, er da at komme frem og blive til noget. Men den fejl, som folk begår, er netop, at de går rundt og tror, at de ting, de oplever eller beskæftiger sig med, har nogen særlig betydning. De skjuler verdens tomhed bag ved deres »alibi«, »geskæftighed« og »optagethed«, eller hvad det nu ellers hedder. Men Mersault er klogere; han ved, at »alt er tomhed og jag efter vind«, som det hedder i Prædikerens bog.

Det er også karakteristisk, at der i »Den Fremmede« ikke forekommer ret meget samtale. Og hvis nogen taler til Mersault, svarer han undvigende og ligegyldig. Han ved nemlig godt, at alt det, man sådan går rundt og siger til hinanden, ikke betyder noget. Det »komiske« ved nogle af de absurde skuespil er jo nemlig, at personerne tror, at de siger noget til hinanden, mens det i virkeligheden kun er banaliteter, intetsigende fraser og klicheer eller trivielle bemærkninger, hvormed man kommenterer den trivielle hverdag.

Således skulle altså de forhold være, som mennesket lever under. Og som sagt, dette billede er jo ikke enestående. Det træffes i varieret form igen og igen i moderne litteratur. En absurd og uforståelig verden, hvor mennesket føler angst og kvalme, og hvor folk tilmed er så usle og så onde, at det er blevet til en hel filial af helvede.

Men hvordan går det så mennesket, der skal leve i en sådan verden? Ja, det føler sig lige som ikke hjemme i den; det føler sig fremmed, som en falden engel, kunne man fristes til at sige. Med dette udtryk sigter jeg til en forestilling i græsk religion, hvorefter mennesket oprindelig var ren ånd, men ved en slags syndefald var sunket ned i det materielle, hvor det følte sig fængslet i sit »jordiske hylster«. I denne modsætning mellem »sjæl« og »legeme«, som blev optaget af den græske filosof Platon, og som blev smuglet ind i kristendommen, hvorved den naturligvis har fået en vældig betydning i Europa, i denne modsætning står det første naturligvis for det positive og det sidste for det negative.

Der er vist en nær forbindelse mellem denne modsætning og det moderne fænomen, der hedder fremmedgørelse. Når mennesket føler omgivelserne som fremmede, eller føler sig selv som et fremmedelement i verden, er det vel netop, fordi det er af en anden beskaffenhed end de ting, der omgiver det.

I franskmanden Jean-Paul Sartres roman »Kvalme« træffer vi en person, som får kvalme af den verden, han lever i; og det, han får kvalme af, er netop det stoflige, i mange tilfælde ganske enkle, materielle ting. F. eks. er der henimod slutningen af bogen en fuldkommen grotesk scene, hvor han sidder på en bænk i en park og ser på en trærod og bliver mere og mere led ved den.

Her har det absurde nået sin yderste konsekvens. Og måske tager man sig til hovedet og synes, at det egentlig ville være berettiget at sende bud efter den blå vogn, så den kunne hente Sartre og andre skøre forfattere, digtere og malere; for hvis de opfatter verden på den måde, som de åbenbart gør, må de virkelig være vanvittige.

Kan der være en mening med galskaben? Ja, Sartre mener jo, at han har en hensigt med det hele. Man kan vist ganske kort sige det på denne måde: Meningen i dette tilfælde er, at Roquentin, som hovedpersonen i »Kvalme« hedder, skal opdage den principielle forskel, der er mellem ham og en trærod. Hvad er det nu for noget pjat? Ja, Sartre mener, at mennesket meget ofte lever som en ting, som en kastebold i tilfældighedernes spil. Man betragter livet som et teaterstykke, for ikke at sige som en farce, hvor man spiller den rolle, som kan byde sig, og som man måske føler, at andre venter af én. Ligeledes kan man også betragte andre mennesker som ting, som man følgelig kan bruge efter forgodtbefindende. Men når mennesket lever således, så har det ingen personlig identitet, så lever det i »fortvivlelse«, i »uoprindelighed«. Et træ f. eks. er dét, som det nu engang er; et menneske derimod er dét, som det gør sig selv til. Det skal vælge sin egen identitet, det skal overtage ansvaret for sig selv. Når man vælger at være på en bestemt måde, og ikke anderledes, og når man i en bestemt situation vælger at handle netop således, som man gør, og ikke anderledes, så er alt ikke ligegyldigt mere, så får det hele sin mening tilbage, for så har man engageret sig.

Det var altså Sartres løsning på problemet. Men det er værd at lægge mærke til, at mens der er store ligheder i forskellige forfatteres beskrivelse af menneskets »fortvivlede« situation, så er deres løsninger, hvis de i det hele taget har nogen, højst forskellige.

Hvad skal vi så mene om det lidet lystelige billede af menneskets tilværelse, som vi ofte bliver præsenteret for. Man kunne måske tillade sig at mene, at livet ikke er slet så absurd endda. Det er jo efterhånden sådan, at en skildring af menneskets liv som harmonisk næsten er forbeholdt tredje- eller fjerderangs forfattere. Naturligvis er det rigtigt, at vi går rundt og siger en masse til hinanden, som sådan set er meningsløst, men det har vel alligevel en mening, fordi det skaber kontakt mellem mennesker. Og hvad skal man mene om den »skærsild« og »omvendelse«, som man først må igennem for at nå frem til en menneskeværdig tilværelse? Det er svært at sige, men man kan vist se det som en reaktion mod en moderne form for materialisme. – Men det er værd at lægge mærke til, at denne løsning på elendigheden, dette »paradis«, kun er nævnt antydningvist, hvis den overhovedet findes, mens man koncentrerer sig om at udmale det absurde helvede, vi lever i, og som er befolket med usle, selviske og onde mennesker. – Er det virkelig så slemt? Man har somme tider på fornemmelsen, at mange moderne forfattere føler en sær vellyst ved at skildre livet så håbløst og kvalmende som muligt. Det er som om der er et vist slægtskab mellem visse moderne forfattere og en vis type mennesker, særlig damer, særlig ældre, som finder en usigelig fornøjelse i at sidde og snakke om sygdomme.

Så er spørgsmålet det, om det er noget, som står i forbindelse med selve det at være menneske, som betinger det sygelige, det disharmoniske, som måske har særlige betingelser for at bryde frem i den tid, vi lever i. Eller også om det er noget, som fostres i »syge« digterhjerner, og som de pådutter os andre »sunde«. – Mon ikke begge dele er tilfældet? Man kan måske sige, at kunsten er et *overfølsomt* barometer, som måler det åndelige klima i tiden.

Svend Mikkelsen.

PLUK FRA SKITSEBOGEN

Det begyndte med en helhest. Så fulgte enhjørningen. Og siden kom trolde, hekse og andre til. De følte sig hjemme på siderne i min skitsebog, og vi havde glæde af hinanden. Men nu er en del af dem blevet grebet af overmod og har ønsket at komme på tryk her for at repræsentere alle små væsener, som altid vrirler rundt omkring os, men som vi til daglig ikke får øje på. Og det har de fået lov til. Som ledsagende tekst blot følgende facts om nogle af dem:

ENHJØRNINGEN er sky, vild og hurtig; den kan kun fanges, hvis man sender en skøn, ung jomfru ud efter den, da bliver den aldeles tam og kommer hen og lægger sit hoved i hendes skød, hvorpå den falder i søvn og er et let bytte for jægeren.

VALRAVNEN er et forgjort menneske, der i skikkelse af en kæmpemæssig ravn flyver om natten på øde steder. I dens ene vinge har den et hul, og det er det eneste sted, hvor den kan rammes af en kugle. Den kan kun forløses ved menneskeblod. Man erindre omkvædet til folkevisen »Valravnen«: »Ravnen flyver om aftenen, om dagen han ikke må; den skal have den onde lykke, den gode ikke kan få. Men ravnen flyver om aftenen.«

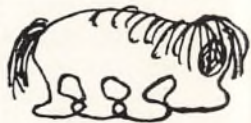
KIRKEGRIMEN er genfærdet af et dyr, der er blevet levende begravet under hjørnестenen ved bygningen af en kirke,

HALLO!

HERERVI

VALRAVN

HELHEST

ENHJØRNING

KNARKUGLE

TROLD

HEKS

KIRKEGRIME

UNDERJORDISKE

ELLEFOLK

HAVFOLK

OSVOSV

OSV

IOLLAH
VIERHER

INVARLAV
TSEHLEH
GNINRØJHNE
ELGUKRANK

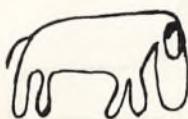

DLORT
SKEH
EMIRGEKRIK

EKSIDROJREDNU
KLOFELLE
KLOFVAH
VSOVSO
VSO

sådan som man tidligere har brugt det. Kirkegrimen vogter over de døde på kirkegården.

KNARKUGLEN flyver altid mod nord-øst og altid meget hurtigt, hvorved den frembringer en »knarkende« lyd. Den skal nå jorden rundt i løbet af ét døgn. Den, som ser den, får røde øjne.

ELLEFOLK træffes overalt i naturen. De er meget luftige, ofte aldeles usynlige, og ellepigerne er som bekendt altid hule i ryggen. Ellefolkene lever i jorden, i træerne og i luften omkring menneskene, mens ÅMÆND og HAVFOLK befolker vandløb og hav.

HELHESTEN færdes ofte ude i tåget vejr. Træffer man den, er det et varsel om, at man snart skal dø. Blicher skriver i »E Bindstou« om helhesten: *Po trej Bien humper e Hælhæjst astej, faa de te han haar ikke flier; men hwem de ska mødd ham epo si Vej, humper snaar i e Kjergoer nier.*» Så galt går det dog ikke hos Blicher; dør man ikke af skræk, kan man godt overleve et møde med helhesten.

Birgit Bjerre

*helhesten har tre
ben og intet hovede*

*-men min helhest
er en helhest med
hovede!*

bb

ÅRETS GANG

Atter et år er gået. Det ene år former sig vel som det andet. Rytmen er den samme – vekselvirkning mellem arbejde – fritid og fest er den samme – timeplanen er i det store og hele den samme – lærerne til dels også – men eleverne er altid nye. Vi er lige nervøse og spændte hver gang, vi skal starte et nyt hold. Spændt på, hvordan de er – spændt på, om de vil arbejde – pjække, og om de kan rystes sammen i et godt kammeratskab – om de kan falde til her på stedet. Altså: det ene år er alligevel ikke som det andet. For det er det sammenspil, der er mellem eleverne, der kommer ude fra, og os her på stedet, der er afgørende for, om vi får en god tid, hvor vi gensidig kan give hinanden noget, dels gennem timer, samtaler og samvær i det hele taget. Vi former og danner hinanden og har således et stort ansvar overfor hinanden. Bare ved et smil eller en sur og ligegyldig mine påvirker vi hinanden.

Hvordan det så har udviklet sig, kan vi ikke gøre op, men vi kan prøve gennem dagbogen at se tilbage på året, som gik, og måske derigennem finde noget af atmosfæren.

Den tredie september omtaler en af eleverne fra holdet som en usikkerhedens dag – alt det nye – nye mennesker – nye omgivelser, alt var så

Aftenkaffe

fremmed. Man var en smule beklemmt. Beklemtheden varede heldigvis ikke så længe. Snart kunne vi mærke, at skolen var taget i besiddelse igen. Der var latter og snak på gangene og drengene råbte højt for at overdøve pigerne. De var så absolut i mindretal. Det er et af vore store problemer. Hvordan får vi flere drenge til at komme på efterårshøjskolen. Det skulle jo nødig blive en pigeskole – det må I gøre noget ved »gamle elever«. Som alle »gamle elever« ved, er de første par dage lange. Der skal udfyldes og underskrives mærkelige blanketter – skrives svær diktat og regnes og deles på hold – så til det ene og så til det andet. Den gamle skole prøver på efterhånden at arbejde sig ind i en fast arbejdsrytme, og snart går det med fagtimer om morgenen – foredrag, dansk, regning, valgfri timer o. s. v. Ind imellem kaffedrikning og en snak eller hyggelig diskussion. Ja, drukket kaffe og snakket bliver der, og det er hyggelige stunder, og det kan knibe med at få sig samlet i seng i ordentlig tid. Vi går til dagbogen, som fortæller, at vi var på bustur i egnen den første søndag eftermiddag.

September måned stod i valgets tegn. Her på skolen havde vi et sekskantet møde, hvor repræsentanter fra seks ungdomsorganisationer indledede.

Foruden at være i valghumør, var vi vel også i kongebryllupshumør – hvem fulgte ikke prinsesse Anne Marie og Konstantins bryllup – om ikke andet, så i fjernsynet?

Lærerboligen var klar til rejsegilde sidst i september, og traditionen tro serverede vi gule ærter, øl og snaps. Vi var simpelthen nødt til det –

Birgit Bjerre

håndværkerne forlangte de gule ærter. Det var ved denne lejlighed, Lykke chokerede pressen ved at sige, at vi spekulerede på, om vi ikke skulle bygge et Eiffeltårn i haven med blinklys i toppen, så folk kunne blive klar over, at der ligger en højskole i Odder. Skolen har ligget her i 75 år – trods det, er der Odderborgere, der ikke ved, hvor højskolen ligger. Heldigvis er der andre, der ved det. I oktober havde vi besøg af forstander Kariyappa fra staten Mysore i Indien. Besøget var arrangeret gennem Teknisk Samvirke med udviklingslandene og Højskolernes Sekretariat.

Samsinger forstår penges værd – så vor Samsøtur blev til en Molstur. På Mols er der altid dejligt. Turen gik over Rønde, Knebel, Posekær Stenhus, Agri Bavnehøj til Ebeltoft og hjem over Femmøller. Vore tirsdagsmøder startede den 20. oktober med fuldt hus i salen. Det er en opmuntring, når folk vil komme. Vi kan se, at interessen strækker sig helt til Århus og Horsens, og i dag betyder afstandene jo ingenting.

Det første mødes taler var professor Lindhardt, der fortalte om de nordiske kirker, deres stilling i de enkelte lande op gennem tiderne og den nuværende situation. Påvirkningen har ikke givet det samme resultat i de enkelte nordiske lande, og forskellighederne eksisterer – dette gjorde Lindhardt klart rede for.

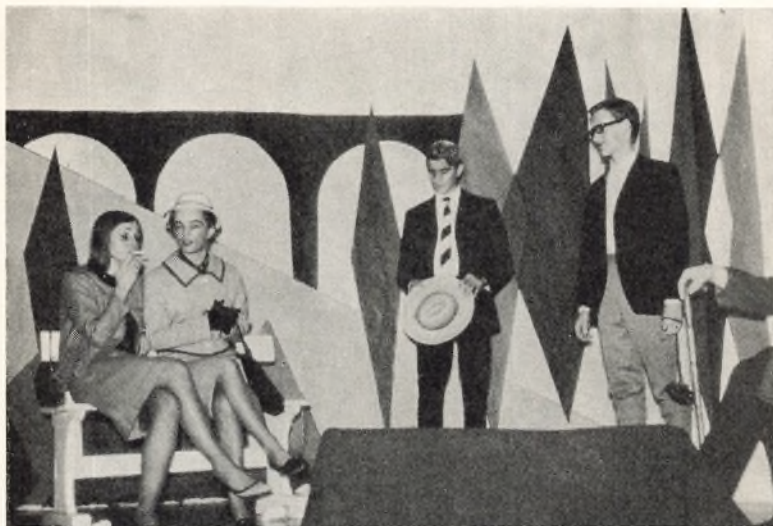
Frikvarter

Samme formiddag havde Tage Albertsen været her og snakket penge og penges værd.

AOF havde tirsdagen efter arrangeret et møde med Bjerg Thomsen som taler. Der var desværre ikke ret mange mennesker – det viser sig, at både til disse og til FN foreningens arrangementer er tilslutningen ikke særlig stor. Hvad så grunden kan være, ved jeg ikke. Men eet ved vi – har vi f.eks. professor Sigsgård som taler i FN foreningen, kommer der få, men har vi ham et andet år til tirsdagsmøde, kommer der mange.

Den tredie november havde vi igen tirsdagsmøde. Denne aften var der norsk folkemusik på programmet. Olav Snorheim fortalte og demonstrerede gamle norske folkemusikinstrumenter: som lur, bukkehorn, træfløjte, tussefløjte, fele, og hvad ved jeg. Det var en festlig afslutning på en lang dag. Det var den gamle skoles fødselsdag, og i den anledning strømmede det ind med blomster, gaver og hilsener, som vi her siger tak for. Desuden havde vi besøg af Testrup højskoles lærere og elever. Vi hyggede os sammen dels med kaffe, snak og dels med underholdning i salen, hvor Testrup-elever først optrådte med sketch og vore elever spillede Leck Fischers »Selskabsrejsen«, som de gjorde vældig godt. Efter aftenmaden deltog vore gæster i aftenens program, hvorefter de måtte drage hjem uden kaffe, men med lovning på vore drenge til deres fætterbal.

Til tirsdagsmødet den 17. november talte redaktør Christensen om »Nordisk Råd«. Christensen redegjorde for rådets tilblivelse, sammensæt-

»Selskabsrejsen«

ning og arbejdsmetode. Han fremhævede, at jo mere enige de nordiske lande bliver, jo større muligheder får disse lande med deres udprægede fredspolitik, for at præge de store landes holdning og dermed afgørelserne nationerne imellem.

Husmandsforeningerne havde et møde den 20. november, hvor forstander Skovmand, Kalø, talte over emnet »land og by«, sameksistensproblemer i nutidens Danmark. Skovmand lagde godt op til diskussion, som navnlig de få af vore elever, som ikke var på lang weekend, deltog i.

Til det første af FN foreningens møder den 24. november talte skoleinspektør Salomonsen, Viby.

Den 8. november løb fætterballet af stablen – det hørtes viden om. Salen var belemret med et pigtrådsorkester, der næsten kunne få vinduer og trommehinder til at sprænges – men de betænksomme elever delte velvilligt vat ud til vi arme lærere og dem selv – så vi overlevede det. Ved denne lejlighed opførtes »Selskabsrejsen« igen.

1. december: tirsdagsmøde igen. Denne gang var taleren Jens Marinus Jensen fra Århus, og emnet var Dag Hammarskjöld. Jens Marinus Jensen er vel en af de få, som har den store evne til at fortælle, som der skal fortælles: fængslende og levende.

Tirsdagsmøderækken inden jul sluttede med adventsfesten i valgmenighedskirken, hvor Odder blandede sangkor sang. Pastor Lykke og pastor

»Tanterne«

Nielsen talte, og elever herfra opførte et julespil. Kirken var fyldt og aftenen var en dejlig optakt til julen.

Søndagsaftener var der dels elevunderholdning med småsketch o. s. v. og dels underholdning af lærerne: oplæsning, film og opførelsen af Gustav Wiedes »Skærmydsler«. Sidste årgange kender tanterne – de er stadig tanter – men professoren må skiftes ud hver gang.

Det blev juleafslutning. Gymnastiksalen var julepyntet. Birgit Bjerres dukketeater opførte »Den skaldede sangerinde« af Ionesco.

Vi synger – siger tak og farvel til firemåneders elever og på gensyn til ottemåneders, og hver drager til sit. Vi, der bliver tilbage, skurer, skrubber og rydder op og forbereder julen, for derefter at nyde stilheden sammen med familierne.

5. januar tages skolen i brug igen. De ferniserede gulve skinner og dufter af renhed og uberørthed på overfladen – men det varer kun kort. 52 nye + 13 »gamle« elever myldrer ind.

Lærerne var de samme som året før, men fra januar havde Andreasson fået stipendium på universitetet i Århus. Så det blev ikke dem, der flyttede

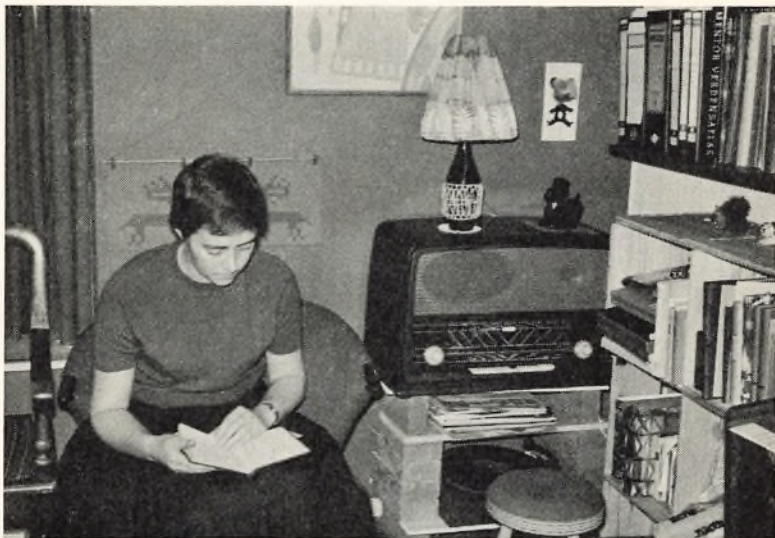
Henning

ind i lærerboligen. De lejede hus i Beder. Det var en praktisk ordning. Andreasson havde ikke så langt til Århus, og fru Andreasson, som underviste her, slog følge med fru la Cour i rutebilen hver morgen: Beder, Malling, Odder.

Foruden fru Andreasson fik vi to timelærere: Jørgen Ballegård og Svend Mikkelsen, som begge studerer på universitetet i Århus. Lærer Adolphsen her fra Odder havde to foredragstimer om ugen.

Fire- og ottemåneders elever blev hurtigt rystet sammen. Det viste sig at være en meget initiativrig flok. Festkomiteen planlagde på langt sigt. Lørdagstener holdtes der fest i samlingsstuen (slyngelstuen) med stearinlys og dans. Søndagstener var der forskellige underholdninger – fredag: folkedans og en ugentlig opsparing til afslutningsfesten, hvortil vi helst skulle have haft et 10 mands orkester.

Foruden det, at være en initiativrig flok, var det også en stor flok. Nu

Tove Kristoffersen

kunne spisestuen ikke rumme dem mere – så dagligstuen måtte tages i brug til spisning. Men nu udbygger vi også spisestuen.

Januar var en lidt rodet måned. Håndværkerne var ikke blevet færdige med lærerboligen til jul. Elever flyttede først ind i lærerboligens kamre, som lige nåede at blive færdige den 5. januar om aftenen. Tove blev hårdt og brutalt anbragt i lærerboligens stue. Plads havde hun, men hygge manglede der. Men en dag blev alt da færdigt, og både Tove og Birgit Bjerre kunne tage deres lejligheder i besiddelse.

Søndag den 10. januar havde Århus amts gymnastikforening delingsførermøde her med Gudrun Worm og Torsteinsen som ledere.

12. januar FN foreningens andet møde med lærer Arne Stinus fra Vordingborg. Sit foredrag havde han kaldt »Jorden rundt i 80 uger«. Foredraget var bygget over indtryk fra rejser i udviklingslandene.

Atter en nordmand i vor tirsdagsmøderække. Denne gang magister Finn Jor, som fortalte om Johan Borgen og hans forfatterskabs udvikling fra tyverne og til i dag. For tiden er han en af Norges mest moderne forfattere, den der hælder mest til modernismen – han er en forfatter, der stadig er i udvikling, uden at det er muligt at sige i hvilken retning, udviklingen vil gå. Mange af vor tids forfattere har afskrevet kristendommen, men det er de samme problemer som kristendommen har, de søger at belyse og prøver at finde ind til sandheden af.

»Frieriet«

Professor Sigsgård var næste taler i tirsdagsmøderækken. Sit foredrag havde han kaldt »Hvorfor har vi så svært ved at forstå hinanden«. Det var alt andet end kedeligt.

23. februar: Forfatteren Niels Fenger viste sin film om Grundtvig. Salen var fyldt, og en god aften fik vi.

Til fastelavnsfesten spillede eleverne »Apollon fra Bellac« af Jean Giraudoux, under Birgit Bjerres instruktion. Senere på aftenen var det Niels Erik Hvid, der havde ansvaret for »Lille konversationssymfoni« af Ionesco. Det var virkelig sjovt og godt spillet – vi fik for alvor rørt lattermusklerne. Tove med familie spillede op til dans – man dansede – småsludrede ved bordene og morede sig dejligt.

Søndag var det snestorm. Vinden var på stuerne, så det var umuligt at få det varmt. De arme københavnere frygtede sejlturen hjem. Mandag slog vi katten af tønden. Det fik hurtigt ende – det foregik i haven, og det var koldt. Om aftenen rummede salen alle mulige og umulige typer i alle mulige og umulige dragter.

2. marts: FN foreningens sidste møde. Taleren var professor Nyboe Andersen (formand for teknisk samarbejde med ulandene). Nyboe Andersen omtalte, hvor nødvendigt det er at give ulandene hjælp til selvhjælp i højere grad end pengehjælp – altså handel i stedet for hjælp.

Den 3. marts var en rutebilfuld herfra i Århus domkirke for at høre Wiener-Sängerknaben synge.

5. marts: Besøg fra den kanadiske ambassade. Dagbogen bemærker desuden, at der er mange runde fødselsdage, og mange skal til læge i København – så det ville være passende med weekend fra fredag aften.

Amsterdam

Søndag den 7. marts: Chaplinfilm.

9. marts: tirsdagsmøde med afdelingschef Valdemar Christensen som taler. Emnet var TV og folkeoplysningen.

14. marts: Bustur i egnen – om aftenen spillede fjernsynsteateret »Skyggen af en helt«.

I anledning af 100 året for Carl Nielsens fødsel gav Viby sangkor med skolebestyrer Eske Nielsen som dirigent en Carl Nielsen-aften som afslutning på tirsdagsmøderækken. En festlig og god afslutning på vinterens møder.

Palmesøndag havde vi vor forældrefest. Vejret var godt, og mange forældre havde efterfulgt invitationen. Vi havde lavet udstilling for vore gæster. Lykke fortalte skolens historie – sangkoret sang og »Apollon fra Bellac« og »Lille konversationsymfoni« blev gentaget for forældrene. Festeren sluttede med middagen, så kunne man tage hjem eller blive og sludre og hygge sig lidt endnu.

Påske blev det – nogle tog på påskeferie i hjemmene – nogle tog med Lykke, hr. og fru la Cour, Birgit Bjerre, Tove og Knud Jensen på bustur til Holland – andre blev hjemme og holdt Bodil og mig ved selskab. Holandsfarerne berettede om en vældig tur. Tulipanerne stod i fuldt flor – det havde været en farvepragt og duft uden lige. Ruten var den samme som forrige år: Zuidersøddæmningen nordfra til den lille fiskerby Volendam, gå på museer i Amsterdam, drive rundt i gaderne, sejle på kanalerne, besøge Rotterdam, Haag, Lilleputbyen Madurodam og Arnhem, over grænsen ved Denekamp og hjem efter en lang køretur gennem Tyskland. Trætte var de, men mange oplevelser rigere.

Svend Mikkelsen

Nu var der kun fjorten dage tilbage af de fire eller otte måneder, og meget skulle opleves og læres inden afslutningen.

Den store fest, som eleverne havde samlet ind til gennem de fire måneder, løb af stablen den 24. april. Det var en »alletiders fest«. Eleverne havde selv oversat og instrueret »Føreren« af Ionesco – det var en meget god opførelse. Toves sangkor optrådte endnu engang – vi dansede, og humøret var højt, til vi sluttede.

En heldagstur til Århus nåede vi også, inden vi sluttede af, ikke med farvel, men på gensyn.

Fire måneders sommerferie forude.

Skolen trængte for det første til en gang rengøring, inden det første kursushold rykkede ind den 17. maj. Det første hold kursister var håndgerningslærerinder, dernæst unge piger, der skulle have otte dage på højskole – så en husmoderdag – og sådan afløste det ene kursus næsten det andet.

Et par festlige elevmødedage havde vi. De første mødte op fredag aften – det gik ikke lydløst af – de gjorde vrøvl over duften af rengøring og fernis. Gulvbrædderne var blevet slået fast, og den knirkende lyd manglede. Men deres senge fandt de da.

Lørdag aften var salen fyldt. Der var generalforsamling i skolen. Ægteparret Minna Nyhus og Carl Johan Larsen underholdt festligt og fornøje-

Elsebeth la Cour

ligt med sang og musik. Efter kaffen blev der danset. Søndag formiddag gik man i kirke eller på lærerbesøg. Eftermiddagens taler var højskolelærer Richard Andersen, Askov, der gav en vældig karakteristik af de Gaulle.

Efter foredraget havde elevforeningen generalforsamling. Poul Sørensen trak sig ud af bestyrelsen, i hans sted blev valgt Børge Antonsen, årgang 60-61. Efterhånden er der en hel del »gamle elever« i København, så derfor blev bestyrelsen udvidet med to repræsentanter derfra. Det blev Birthe Pedersen, årgang 63-64 og Poul Sjød, årgang 65.

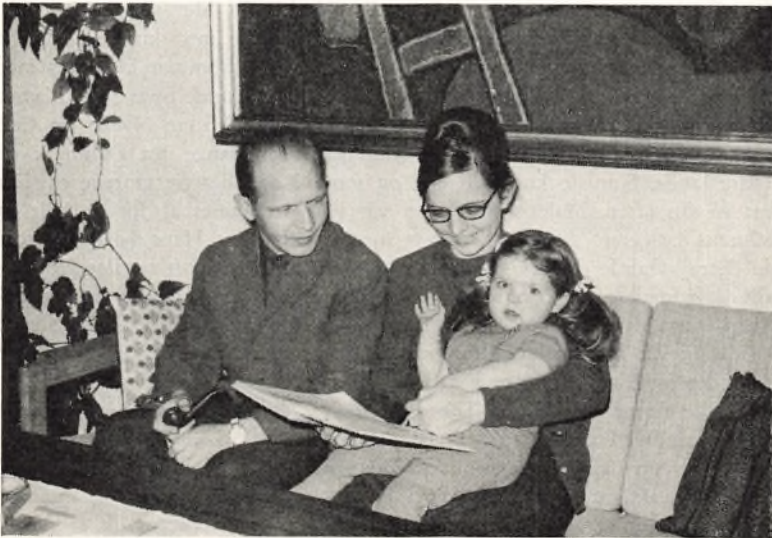
Elevmødet sluttede med festmiddag i salen – vi fejrede jo 75 års jubilæum – der blev sunget og holdt taler, hvor man dels mindedes gamle dage og lykønskede med fremtiden. Som »rosinen i pølseenden« optrådte Birgit Bjerre, Anton la Cour og Lykke med ikke mindre end to Tjekov-stykker: »Frieriet« og »Bjørnen«. Efter kaffen drog hver til sit, og skolen virkede igen forladt og tom – men det varede kun kort. Nu var det feriekurstid.

Den 14. juli modtog vi vore 14 dages kursister. Der var helt fuldt hus i år. Hans og Kresten blev sendt hjemmefra – vi skulle bruge deres værelser.

Heldigvis tog kursisterne alt med godt humør. Vi fik virkelig et godt og fornøjeligt kursus, hvor der blev lyttet, diskuteret, sunget og danset

»Cyprioterne«

Familien Laumark

Lærerboligen

folkedans. Programmet bød på glimt af de sidste 100 års kultur: historie, litteratur, kunst og musik. Foruden skolens egne lærere underviste det unge ægtepar Minna Nyhus og Carl Johan Larsen. Komponisten Carl Nielsens 100 års jubilæum var et oplagt emne. Dels på grund af jubilæet, dels var de to unge meget optaget af Carl Nielsen og hans musik. Både de folkelige sange, symfonier og operaen: Maskerade, blev gennemgået dels ved fortælling, dels ved deres musik. I forbindelse med kurset havde vi i år en musikaften mellem malerierne i salen. Programmet indledtes med Carl Nielsen: Humoreske-bagateller opus 11 og Chaconne opus 32 – klaver: Helene Larsen. Derefter sang de to unge ægtepar Minna Nyhus og Carl Johan Larsen og Kirsten og Jens Bundgård folkesange fra Danmark og andre lande. Som de kunne li det, og som vi nød det og morede os. Det var en fin aften. Maleriudstillingen var i år arrangeret af Jørgen Sejr og Magnus Løffgren. Af udstillere var foruden disse to: Hans Løffgren, som de fleste »Gamle elever« kender, Tove Hasager, Jytte Loft og Per Holm – alle lokalmalere. København var repræsenteret ved Morten Skovmand, Egon Bjerg, Johanne Foss og Mariane Steen Andersen. En god afvekslende udstilling var det, og en glimrende gennemgang af malerierne gav Jørgen Sejr, der også var gæstelærer ved kurset.

Gamle elever kender nok Thorvald Madsen og hans kone, sidste årgange måske mindre. Fru Madsen spiller i valgmenighedskirken. Thorvald Madsen går gerne sin daglige tur rundt om skolen, måske i biblioteket for at se, om der er nyt, og alt går rigtigt til, eller for at se, om lokalet er stort nok til rammen om en fest. Sagen er den: disse to venner af os og af skolen fejrede den 1. august deres guldbryllup, og festen stod på højskolen. Guld-

brudeparret var i deres fineste puds: deres bryllupsklædninger. Fest skulle der være og fest blev der fra tidlig morgen til midnatstide med et guldbrudepar, der den dag holdt ud, som var det deres bryllupsfest. Den 2. august blev skolen igen taget i besiddelse af kursister. Det ene kursus afløste det andet. Det sidste hold var »Kristelig studenterbevægelse« der holdt deres årsmøde her.

Men så var det også september – lærerne vendte hjem fra ferier eller rejser. Vort nye lærerpar: Ragnhild og Åge Laumark var flyttet fra Vrå højskole og hertil. De bebor nu den nye lærerbolig. Skolen rummer for tiden 65 elever – de er her, men der er ikke for god plads. Vi håber, at udbygningen af spisestuen vil hjælpe på presset.

Et langt år er gået. Der har været mange forskellige indtryk og krævende opgaver. Et kort år har det også været – der er sket så meget.

Vi siger tak for det lange og det korte år. Tak for besøg og for dejlige lange breve.

Agnes Slotsbo-Nielsen.

Guldbrudeparret

HILSENER OG MEDDELELSER

Alle årsskriftets læsere ønskes en rigtig glædelig jul og et godt nytår.

Elsebeth og Anton la Cour, Ragnbild og Åge Laumark, Birgit Bjerre, Tove Kristoffersen, Svend Mikkelsen, Niels Mikkelsen, Margrethe og Jacob Lykke, Else og Th. Laurson, Thora Bombholt, Jens Søren Lykke, Hans, Kresten, Bodil og Agnes Slotsbo-Nielsen.

Hvad ved vi, og hvad har vi hørt om gamle elever.

Nygifte:

Kirsten og Jørgen Ehrhorn (58-59) »Ulv kirkegård«, Odder.

Inger Kristoffersen (57-58) nu Krog, Borup ved København.

Ejgil Nielsen (60-61), bestyrer et værksted i Højby, Fyn.

Lis Jacobsen (60-61).

Inger Langkjær (57) nu Jensen, Brigsted, Søvind.

Anna Marie Langkjær (60) nu Sørensen, Snaptun, Glud.

Emmy Andersen (63-64) nu Ibsen, Sdr. Vedby koloni, Nykøbing F.

Alice Andersen (59-60) nu Pedersen, Roskilde.

Tove Johansen (58-59) nu Sander Hansen.

I et brev fra Inge Lise Bunkenborg (58-59) fortæller hun om sin flakken rundt i Østen og Vesten for nu at bosætte sig i Amerika og gå på college i New York. Hun fortæller også, at Bernhard Buus er på Grønland og befinder sig vel der.

Else Nielsen (elev 61 - pige her i tre år) er smørrebrødselev i Velling Koller.

Otto Lilholm er i Celle i Tyskland, hvor han fremlesker orchideer. Der er en venlig Odder-hilsen fra Henning Fog Hansen udi Haslev, Flemming Torben Vibe stationeret på københavnsk politistation og Eva Nancke, kon-tormus på 1. år.

En hilsen til skolens venner.

Atter har vi et godt år at se tilbage på og sige tak for, vi har været skånet for større ulykker og skader, men eftersom skolens elevtal stadig stiger, brænder det på med pladsmangel, navnlig spisestuen - vi har nu

også fået tilsagn om lån og tilbud fra håndværkere om udvidelse af spise-stuen mod nord – efter tegningen bliver den både smuk og praktisk. Vi har også haft forhandling om køb af et stykke jord fra kirkegården så vej- og parkeringsforholdene bliver bedre.

Som nr. 1 for skolen er det arbejde der sker indenfor murene, hvor øjne og ører åbnes for det liv de unge skal tage stilling til, for at føre generationen videre, og der ser vi med glæde, at det skel der var mellem land og by for ca. 20 år siden, hvor 80 pct. var fra land og 20 pct. fra by er omvendt nu, men forståelsen er større og kanterne slibes, til rigtig kammeratskab og til gavn for alle unge.

Vi takker først og fremmest forstandere og lærere for deres interesse og arbejde, et arbejde der kræver alsidighed.

En god jul og godt nytår ønsker

Chr. Bække.

På Kibbutz i Israel.

Kære kammerater!

I sommer har jeg været på en tre måneders tur til Israel. Jeg rejste hjemmefra først i maj sammen med en gruppe på 40. Fra København til Venedig rejste vi med tog, og fra Venedig sejlede vi til Haifa. Skibet lagde dog ind i en del havne på turen, i Jugoslavien, Grækenland og på Kreta.

Vi kom til Haifa en tidlig morgen, og så gik turen op gennem Galilæas bjerge til den nordlige grænse, til kibbutz Dan, hvor jeg var de næste to og en halv måned. Måske ved I ikke, hvad en kibbutz er, men det vil jeg i det følgende prøve at forklare jer.

En kibbutz er et kooperativt landbrugssamfund, ja, det kan faktisk bedst sammenlignes med en stor familie. Man ordner alt i fællesskab, lige fra børnenes opdragelse til arbejde og investering i landbruget. Der er ikke noget, der hedder løn, arbejder eller arbejdsgiver, alle arbejder for alle, og hver især får, hvad de har behov for. Privat formue findes selvfølgelig heller ikke. En kibbutzniker er »gift« med kibbutzen og kan ikke tage arbejde uden for denne eller modtage gaver, uden at det skal gå i den fælles pulje.

Kibbutzen drives ligesom en andelsforening, med generalforsamlingen som øverste myndighed. Der holdes generalforsamling en gang om ugen, og her kan enhver komme med deres problemer, og man kan diskutere og stemme om problemer, der er kommet på bane i ugens løb.

Til den daglige ledelse er der valgt en bestyrelse på 4-5 medlemmer, med en formand i spidsen.

Den særlige form, som kibbutzlivet er, kræver en meget stor samhedsfølelse, for at det kan gå uden alt for megen stridighed, ja, den vil ganske

simpelt ikke kunne overleve, hvis ikke den ånd, som pionererne kom med for 30-40 år siden, kan opretholdes.

Jeg havde et par lærerige og fornøjelige måneder i Israel, dels i kibbutzen og dels på ture rundt i landet, der er mange interessante ting at se og opleve.

De næste to år er jeg her på Nordisk Landboskole ved Odense, og hvis nogle af jer kommer gennem Odense, må I endelig se indenfor.

Mange hilsener

Søren Israelsen (61/62).

Formandsskifte i elevforeningen.

På generalforsamlingen i sommer skete der det, at Poul Sørensen ikke ønskede at fortsætte som formand. Som bestyrelsesmedlem valgtes i stedet Børge Antonsen.

Den 11. november havde vi bestyrelsesmøde, og jeg valgtes til formand. Man mente, det ville være praktisk, da jeg er på skolen.

Jeg skal forsøge at gøre mit bedste som formand.

Årsskriftet koster 10 kr. i år igen. Husk at sende pengene straks efter modtagelsen. På forhånd tak!

Glædelig jul og godt nytår

Tove Kristoffersen.

FASTELAVNSFESTEN 1966

holdes lørdag den 19. februar. Aftenfesten begynder med spisning kl. 18. Kl. 19 startes der i salen med underholdning og dans. De, der ønsker at overnatte, må medbringe lagner og tæpper. Alle gamle elever og venner er hjertelig velkommen. Send et kort i forvejen.

ELEV MØDET 1966

holdes den 25. og 26. juni. Indbydelse med program vil blive udsendt som sædvanlig.

I 1966 har vinterholdet 1940-41 og sommerholdet 1941 25 års jubilæum og vinterholdet 1955-56 og sommerholdet 1956 10 års jubilæum. Vi håber at se mange jubilarer til festen.

KØBENHAVNERELEV MØDE 1966

holdes i Islev Selskabslokaler, Slotsherrens Have 10, Vanløse, lørdag den 19. november kl. 20 (medbring sangbog).

Tilmeldelse til Birthe Pedersen, Stenløsevej 89, Brønshøj, tlf. Bella 5888 (efter kl. 16). Alle er velkommen.

HOLLANDSTUR 1966

Der bliver igen i år arrangeret en påsketur til Holland. Er der tidligere elever, der har lyst til at være med, er de meget velkomne. Send et kort i forvejen.

ELEVLISTE

Efterårshøjskolen september-jul 1964.

Anna Marion Asmussen, Danebrogsgade 4 st., Århus
Susan Bie, Nyboesgade 88, Vejle
Vibeke Brinch, Daugårdsvej 3, Kgs. Lyngby
Ane Lise Carlsen, Guldbergsplads 12² th., København N
Anna Grethe Christiansen, Ravensborggade 22, Herning
Birgit Eliassen, Maden 11, Århus V.
Rita Juul Frandsen, Åholmsgade 13, Odder
Anette Tony Hansen, Ringgade 41, Sønderborg
Birgit Henriksen, Rylevej 15, Hvidovre
Anne-Lise Højbøl, Sct. Nikolajvej 13⁴, København V
Marianne Ingerslev, Hellerupvej 3, Århus C.
Hanne Bjørn Jensen, Fasanvej 24, Frederikssund
Grethe Johansen, Bækkeskovvej 33, Brønshøj
Ina Kristensen, Jævdøgnsvvej 3, Århus N.
Minna Kræmmer, Onsbjerg, Samsø
Ulla Lund, Birkevej 16, Risskov
Eva Selin Madsen, Bøgevej 11, Varde
Inger Hedegård Madsen, Munkholm 76, Holbæk
Åse Moltke, Amagerfælledvej 22², København S
Grethe Mølgård Nielsen, Solsortevej 11, Ulstrup
Jette Sørrig Nielsen, Fabriciusvej 4, Skagen
Grethe Teglgård Nielsen, Brejninge, Ærø
Anni Nørgård, Sdr. Ringgade 27, Århus C
Lena Strandløv Nørgård, Krystalgården 2 B, Horsens
Lea Nørgård, Øster Hurup, Østj.
Birgit Pedersen, Søndergade 8, Vrå
Gerda Fage Petersen, Vesterbyvej 30, Skagen
Elisabeth Søvendahl Petersen, Buddingevej 338 st. th., Søborg
Ulla Fabricius Rasmussen, Winsorvej 38, København S
Bente Riddersholm, Jernbaneallé 2, Nr. Nebel

Pia Philipstatt Schwenke, Krstrupvej 163, Randers
Anne Marie Sørensen, Mothsvej 22, Holte
Inger Tang, Lighedsvej 6, København F
Mariann Thelesen, Kastropvej 2, København S
Henny Utzen, »Fredensbo«, Mørke
Kirsten Vogel, Byfogedvej 16, Randers
Thor Due-Hansen, Grejsdalen 10, Nyborg
Carsten Edmund, Frederiksbergallé 60, København V
Viggo Hansen, Rurup, Toftlund
Kaj Mikkelsen, Sabro brugsforening, Mundelstrup
Anders Pors, Virginiavej 2, København F
Anders Severinsen, Vemmelev, Voldby
Ole Winther, Vestermarksvej 22, Ålborg

Helårshøjskolen september 1964–maj 1965.

Inge-Merete Andersen, Langgårdsallé 17, Søborg
Kirsten Andersen, Ejgilsgade 59⁴ tv., København S
Inger Fischer, Østervej 4, Ballerup
Anna Katrine Gadegård, Ungstrup, Sjorslev
Karin Helbig Hansen, Fiskebakken 4, Gentofte
Kirsten Hjort, Holbergsvej 22, Fredericia
Anna Grethe Jensen, Askildrup, Randers
Estrid Nørgård, Frederiksvej 6¹, København F
Lissi Petersen, Biltris, Kirke Hyllinge
Lene Reimer, Søndermarken 21, Ålborg
Ivan Christiansen, Øster kirkevej 24, Himmelev, Roskilde
Henning Fog Hansen, Teglovnvej 28, Ringsted
Kai Persson, Øhlenschlægergade 67 B⁴ tv., København V

Forårshøjskolen januar–maj 1965.

Lone Bøgely, Skanderborgvej 32¹, Århus C
Anne-Dorte Bjerregård, Klosterallé 3, Ringsted
Anni Christiansen, Kamstrupvej 76, Vanløse
Sonja Diedrichsen, Kærvej 64, Sønderborg
Birgit Geistrup, Rymarksvej 44, Hellerup
Ruth Gårdmand, Skørpinge, Flakkebjerg
Benthe Irene Hansen, Rallebæk, Fåborg
Karen Margrethe Hansen, Chr. d. 2.s allé 12, København S
Vinnie Lindskov Hansen, Skovmoseallé 69, Hareskov
Kirsten Sander Hansen, Sdr. Ringgade 13, Århus C

Hildur Holm, Drøvten 33, Vodskov
 Kirsten Hyldig, Birkevang 12, Virum
 Ase Bech Jensen, Petersborgvej 68, Ålborg
 Inge Jørgensen, Frederikssundvej 194³, Brønshøj
 Karen Margrethe Kristensen, Skovmoseallé 69, Hareskov
 Eva Nancke, Glaciset 49, Lyngby, Sjl.
 Margit Jensen Mogensen, Himmerlandsgade 72, Års
 Vibeke Bodil Nielsen, »Barringgård«, Hønsinge pr. Vig, Sjl.
 Vibeke Stern Nielsen, Aldersrovej 9, Århus N.
 Dorthea Nielsen, Troensevej, Vindeby, Svendborg
 Hilda Nørgård, Rævind, Sparkær, Viborg
 Gurli Overby, Ole Rømersvej 1, Herning
 Margit Petersen, Bredkildegade 6, Vejlbj-Risskov
 Marianne Pittelkow, Grundtvigs Allé 6, Sønderborg
 Anne Grethe Schneider, Tjørnebakken 13, Grenå
 Yrsa Irene Severinsen, Emmelev, Voldby
 Hanne Borup Sørensen, Hastrup, Tårs
 Hanne Lund Sørensen, Vorring, Nors, Thisted
 Edel Sørensen, C. F. Richsvej 66, København F
 Inge Fürst Sørensen, Havsted, Ravsted
 Kaj Bastman, Sct. Jørgensvej 6, Viborg
 Kjeld Berg, Alpevej 3, Hornslet
 Andreas Vind Ebbesen, Torvet 23, Ribe
 Mogens Esløv, Lyngerup, Krogstrup
 Anders Herløw, H. V. Kaalundsvej 31, Århus C.
 Poul Erik Hvidkjær, Sct. Jørgensgade 115, Odense
 Henning Husted, Møborg, Bækmarksbro
 Niels Hvid Jacobsen, Holme Møllevej 52, Viby
 Georg Jørgensen, Torvegade 136 tv., Esbjerg
 Knud Korneliussen, Tjørning, Herning
 Knud Erik Kortbæk, »Jølby Nygård«, Erslev, Mors
 Vagn Buchwald Larsen, Keldstrup, Slagelse
 Karl Bjerg Olsen, Nordkap 3, Bøvlingbjerg
 Lars Palle, Gunslevmagle, Eskildstrup, Falster
 Benny Pedersen, Prinsessegade 221, København K
 Knud Rytter, Vellev, Ulstrup
 Jørgen Siglev, Ewaldsensvej 21, København S
 Poul Sjød, Broderskabsvej 17, København S
 Flemming Terkildsen, Ottersbøl, Skærbæk, Sdj.
 Flemming Torben Vibe, Lykkesvej 4, Åkirkeby, Bornholm
 Jørgen Øjenholt, J. P. Larsensvej 28, Brabrand

ELEVFORENINGENS REGNSKAB 1964-65

<i>Indtægt:</i>	<i>Udgift:</i>
Kassebeholdning 2,06	Girokort med påtryk . . . 31,00
Fra året før 87,00	Udsendelse af årsskrift
Indgået pr. giro 4760,00	+ fragt 175,00
Indgået pr. kontant 100,00	Kartotekskort 27,00
Fra elever jan.-april 65 . . 75,00	Trykning af årsskrift m. m. 3844,75
Renter 3,52	Landselevforeningen 137,20
	Rykker for kontingent . . 34,30
	Indbydelse til elevmødet.. 217,10
	4466,35
	Kassebeholdning 561,23
<u>Balance 5027,58</u>	<u>Balance 5027,58</u>

Odder, den 23. juni 1965.

Elisius Johnsen.

Dags dato har jeg gennemgået ovenstående regnskab og ikke fundet noget at bemærke.

Odder, den 24. juni 1965.

Jens Søren Lykke.

NYT FRA LANDSELEVFORENINGEN OG HØJSKOLERNES SEKRETARIAT

Må jeg ikke i år have lov at begynde med en glædelig nyhed: På baggrund af de økonomiske vanskeligheder, vi har at trækkes med her i Højskolernes Sekretariat, var vi meget glade for, at elevforeningen Askov Lærlinge for en månedstid siden meddelte os, at de agtede at 3-doble deres bidrag til Landselevforeningen, d. v. s. at bidraget sættes op fra 0,35 kr. til 1,00 kr. pr. elevforeningsmedlem. Baggrunden for vedtagelsen var bl. a., at man følte, at det, en tidligere elev i gamle dage kunne gøre for at skaffe sin skole elever, nuomdage mere effektivt og tidssvarende måtte gøres som en samlet indsats gennem Landselevforeningen.

Tør man håbe på, at et sådant eksempel kunne smitte?

På Foreningen for Højskoler og Landbrugsskolars forhandlingsmøde i Askov blev der i oktober givet en orientering om og et oplæg til videre drøftelse af den økonomiske situation, og forhandlingerne vil gå videre i de kommende måneder, således at vi forhåbentlig kan få en løsning på problemerne inden alt for længe. Det er en ret hæmmende situation, vi finder os i, især på baggrund af, at arbejdsopgaverne myldrer op omkring os i et tempo, som vi har svært ved at følge med i.

Det hjemlige arbejde har naturligvis i høj grad været præget af det store elevtal på højskolerne. Den officielle statistik oplyser, at der var 8.610 elever på de længere kursus i sidste finansår – og det mærkes herinde! At vi ret tidligt på sommeren mente at kunne mærke en nedgang i antallet af feriekursister, gav os heller ikke mindre at bestille! De endelige tal for 14-dages kurserne har vi ikke samling på endnu, men det er vores indtryk, at den hårde konkurrence fra turistmarkedet nu for første gang vil give en nedgang i tallene. Det årlige møde i Borgernes Hus for feriekursister fra Københavns-området fandt sted i oktober og var velbesøgt, som sædvanlig. Jørgen Jørgensen og Helge Severinsen, Antvorskov, talte. Telmanyi-familien sørgede for den kunstneriske underholdning, og stemningen var god.

Det nordiske arbejde hæmmes stadig i stærk grad af, at vi ikke har nogen logisk samarbejds-partner i de øvrige nordiske lande. Der er imidlertid ud-sigt til, at der i det nye år vil kunne blive oprettet et nordisk sekretariat i tilknytning til Kungälv, og selv om det kun kommer til at dreje sig om en begyndelse, er det en udvikling, vi ser frem til. Lærerudvekslinger, elev-udvekslinger etc. vil få meget bedre kår, og det kunne nok tiltrænges!

Arbejdet for og med efterskolerne vokser stadig, og vi har fornemmelsen af, at de erfaringer, som sekretariatet har med hensyn til de nye kredse, kan blive af værdi også for denne skoleform, der har så meget at tilbyde de 14-17-årige unge. Arbejdet med grønlandske elever på efterskole i Danmark er blevet fortsat efter den plan, der blev redegjort for sidste år, og det synes at møde velvilje og forståelse fra alle sider.

Vores samarbejde med Dansk Ungdoms Fællesråd er ikke blevet mindre nært af, at undertegnede på rådsmødet i maj i år blev indvalgt i styrelsen. I nogle tilfælde kniber det stadig lidt med at få meddelelse om DUFs kurser, konferencer og andre arrangementer ud til rette vedkommende, men det forløbne år synes at have bragt en bedring på dette punkt.

Danske Folkehøjskolars U-landsarbejde har nu for 4. år i træk gennemført et sprog- og orienteringskursus på en bevilling fra Styrelsen for Tekniske Samarbejde med Udviklingslandene. I år havde kurset ca. 40 deltagere, repræsenterende 14 nationer og fandt sted på Ry højskole med Jørgen Gammelgård som kursusleder. Ved afslutningen talte professor Nyboe Andersen, og eleverne er nu spredt rundt i landet på højskoler, landbrugs-skoler, husholdningsskoler, i lærepladser, landbrugspraktik etc.

Det øvrige internationale arbejde har været præget af, at sabbatsår-ideen synes at vinde større og større udbredelse i bl.a. England og USA. Det betyder i praksis, at hvor vi for år tilbage havde folk på hastige (alt for hastige!) besøg, dér kommer de nu med bedre tid til deres rådighed og beder os om at få lagt studieture af ugers eller måneders varighed. Selv om højskolerne principielt er gæstfri, kan det naturligvis ikke undgås, at disse besøg af kolleger er noget af en belastning for skolerne; ja, nogle af skolerne føler sig vist ligefrem lidt overrendte. Vi gør, hvad vi kan for at fordele strømmen af besøgende udlændinge bedst muligt, og vi vil gerne benytte lejligheden til her at takke skolerne for deres hjælpsomhed på dette punkt.

Der har igrønt været ret stærkt fransk islæt i dette års besøgs-arrangementer. I juni havde vi et stort og meget detaljeret studieprogram for en gruppe på 25 *animateurs socio-culturels* fra det franske landbrugsministerium – lærere, landbrugslærere og husholdningslærere – som efter en 2-årig uddannelse skal ud at arbejde som folkeoplysere i det landlige Frankrig. Desuden har vi som sædvanlig haft besøg af en gruppe fra den franske organisation *Famille Rurale*, der denne gang havde samlet 28 landbo- og husmandsforenings-formænd fra Bretagne til en 8-dages studietur. De havde Den udvidede Højskole, Haslev, som deres hovedkvarter, og den sidste dag viste Peter Manniche dem rundt i sin barndoms Gundsømagle – til illustration af udviklingen i det landlige Danmark – og de sluttede med at have et møde med Jørgen Jørgensen i Borrevejlevig.

Til sidst lidt om fremtiden: Jeg tror, det bliver nødvendigt, at der gøres en ekstra indsats for at styrke 14-dages kursernes stilling, bl.a. ved at kursernes emner i stigende grad specificeres, således at folk fra de nye kredse klart kan se, hvad de handler om. Endnu vigtigere: Hvad kan der gøres for at skabe balance i elevflokkene på de lange kurser, hvor jo antallet af kvindelige elever nu udgør over $\frac{2}{3}$? Højskolen er en alt for god idé til, at den skal have lov at ende som pigeskole! Men hvad gør vi, så længe det er helt tydeligt, at den mandlige elevtilgang hæmmes af de stigende krav om faguddannelse, de gode indtjeningsmuligheder, militærtjenesten og en række andre faktorer?

Med venlig hilsen

Jørgen-Bent Kistorp.

INDHOLD

	Side
<i>Jakob Lykke: Livsmål</i>	3
<i>Elisius Johnsen: Dagdrømme</i>	5
<i>Jens Søren Lykke: Bagstræv – eller hvad?</i>	12
<i>Ole Andreasson: Kom en tiger i tanken</i>	16
<i>Th. Laursen: Søndagskristendom</i>	21
<i>Jakob Lykke: Sangbogen</i>	25
<i>Aage Laumark-Møller: Brudstykker af et portræt</i>	29
<i>Elsebeth la Cour Jensen: En anden verden</i>	38
<i>Tove Kristoffersen: På tur med murauerne</i>	42
<i>Svend Mikkelsen: Når en falden engel får kvalme</i>	46
<i>Birgit Bjerre: Pluk fra skitsebogen</i>	51
<i>Agnes Slotsbo-Nielsen: Årets gang</i>	55
Hilsener og meddelelser	70
Elevliste	74
Elevforeningens regnskab 1964–65	77
<i>Jørgen-Bent Kistorp: Nyt fra landselevforeningen og Højskolernes Sekretariat</i>	77